

Sabir Hüseynov

**İki
oğulun
acısı**

Bakı-2024

Redaktor və ön sözün müəllifi: Vaqif İsaqoğlu

Buraxılışa məsul: Qüdrət Hüseynov

Sabir Hüseynov, “İki oğulun acısı”. Bakı-2024,
İmza” nəşrlər evi 144 səhifə, 16 səhifə rəngli.

*S.Hüseynovun “İki oğulun acısı” adı ilə
oxuculara təqdim olunan kitabında şəhid
kəşviyyatçı İlqar Əhmədovun və onun
qardaşı Vüqar Əhmədovun keçdikləri həyat
yolundan, bəhs olunur.*

ISBN: 978-9952-37-324-0

© S.HÜSEYNOV

Şəhidlər zirvələrdən də ucadır

Ön söz əvəzi

Vətən torpağını qanı ilə suvaran igidlərin hər biri bir atanın oğlu kimi dünyaya gəlsələr də Azərbaycanın oğlu kimi tanındılar.

Həmin qəhrəman oğullardan biri də İlqar Adil oğlu Əhmədovdur. O da gəlimli-gedimli dünyada öz ömrünü yaşadı. Şəhidlik İlqarın da tale qisməti oldu, yaxşı ad qoyub getdi, tarixə bir iz saldı. Onun qəhrəmanlıq izi ilə hələ çox oğullar addımlayacaq, bu iz cığıra, yola dönəcək. Və bu yolda həmişə İlqarın özü görünəcək.

... İlqarın keçdiyi yollara baxıram. Gözlərim önündə ağ atlı bir igid canlanır. Həmin igid İlqardı. Əyninə dava paltarını geyinib və torpaqlarımızı işğaldan azad etmək üçün silaha sarılıb və şəhid olub. Şəhid ömrü bütün ömürlərdən qiymətlidir, dəyərlidir, şərəflidir. Torpaq uğrunda, Vətən uğrunda şəhid olmaq, azadlıq, müstəqillik yolunda canını fəda etmək ancaq İlqar kimi mərd və cəsur oğullara qismət olur. İlqar az yaşasa da bu günkü, həm də gələcək nəsillərə örnək oldu. Gələcək nəsillər onun qəhrəmanlığından həmişə söz açar.

caqlar. İlqarın igidliyi uşaqlara şirin bir nağıl kimi danışılacaq.

İlqarın ömür yolu mənalıdı, şərəflidi. Öz igidliyi ilə adını tariximizin qəhrəmanlıq səhifələrinə əbədi olaraq həkk eləmiş İlqar haqqında yazılmış "İki oğulun acısı" kitabını vərəqləyirəm. O mərd oğlanın qəhrəmanlıq dastanı ilə, ömrünün unudulmaz anlarıyla, döyüş yollarıyla, vətənə bağlılığıyla, vətən torpağını anasının südü kimi, atasının öyüdü kimi sevməsi ilə tanış oluram və bu tanışlıq məni qürurlandırır.

...Erməni faşistləri Qarabağımızı talan eləyəndə, işğal etdikləri torpaqlarda meydan sulayanda, dinc sakinləri hədəfə alanda İlqar da vətənin səsinə səs verdi. Axı vətən kömək istəyirdi, igid oğullarını səsləyirdi. Onun ömrü doğrudan da yazılmamış bir kitabdı, oxunmamış bir namədi, söylənməmiş bir dastandı.

İlqar doğrudan da fəxr ediləsi, qürur duyulası oğullardan biri olub. Onun kimi oğullardı vətəni vətən eləyən. Məhz onun kimi oğullarla millətin imzası imzalar içində tanınır. Bəli, vətəni vətən eləyən, millətin imzasını imzalar içində təsdiqləyən də İlqar kimi ər oğullardı.

İlqar heç zaman unudulmayacaq, yad ediləcək, anılacaq, xatırlanacaq. İllər, əsrlər ötsə də Azərbaycanın qəhrəman oğlu yada düşəcək, gələcək nəsillər əsl qəh-

rəmanlığı İlqar kimi oğullardan öyrənəcəklər.

Soyuq səngərlərdə gecələdi, ayazlı- şaxtalı günlərdə soyuqdan barmağı avtomat silahının tətüyində titrəmədi, gülləsi hədəfdən yayınmadı.

Günlərin bir günü isə... Yox. O günün dəhşətini, ağrısını yaza bilmirəm. Bir ananın naləsini, fəryadını eşidirəm. Eşitdiklərim ürəyimi parçalayır, sinəmi köz-köz edib dağlayır. O gün elə bil Leyla ana ağlamırdı, yergöy ağlayırdı, bütün dünya ağlayırdı.

*Bala dərdi,
Bal dərdi, bala dərdi.
Bütün dərdlər sağalar,
Sağalmaz bala dərdi.*

Ürək parçalayan bu bayatını Leyla ana söyləyirdi. Sözlər od kimi bütün cahanı yandırır, eşidənlərin sinəsini dağlayırdı. Ana yaralı balasının səsini eşidirdi. Bu səsi anadan savayı heç kim eşidə bilməzdi, duya bilməzdi:

*Əzizim, bu canı da,
Gəl, apar bu canı da.
Torpağım qan istədi,
Əsirgəməm canı da.*

Bu səs bir andaca ana ürəyinin yarasına məlhəm oldu. Belə bir igid, belə bir oğul böyüdən ana zirvələrdən də uca görünürdü. Axı Tanrının ən savab buyurduğu torpağı yağılardan qorumaqdı. İlqar vətəni qorudu. Vətəni qorumaq elə ananı qorumaq deməkdi. Vətən anadan irəlidir. Elə ona görə də "Ana Vətən" deyirik.

...İlqarın keçdiyi yollara boylanıram. Bu nurun işığında İlqarın həyatı ilə tanış oldum, uşaqılıq illərinə boyladım, onu tanıyanların, yaxınlarının, doğmalarının, əzizlərinin ürək sözlərini eşitdim, xatirələri ilə tanış oldum.

İlqar həm də sabah üçün yaşayan qəhrəmandır. O kişi kimi ulu babalarımızın qəhrəmanlığını bir daha təkrar elədi və özündən sonra bu qəhrəmanlığı cələcək nəsillərə ötürüb getdi. Nəsildən-nəsilə ötürülən qəhrəmanlıq isə Vətəni daha da şirinləşdirir, müqəddəsləşdirir.

İstəkli oxucular! Sizinlə ağırlı-acılı bir yola çıxırıq. Bu yol həm də haqqın yoludur. İlqar da haqq yoluna üz tutmuşdu, haqqın yolu ilə gedirdi. Haqqın yolu Allahın dərgahına gedən yoldu. Gəlin, Allahın dərgahına gedən yolda vətənimizin igid oğlu, tarixdə yaşamaq hüququ qazanan İlqarın qardaşı Vüqarın da həyat yolu ilə yaxından tanış olaq. Bu tanışlıqdan sonra bir daha biləcəksiniz ki, Azərbaycan torpaqları həm də ona görə

müqəddəsdir ki, həmin torpaqlarda İlqar kimi oğullar uyuyur. Gəlin, həmin oğulların, həmin igidlərin qıbləgahımıza, səcdəgahımıza, and yerimizə çevrilən məzarları önündə baş əyək, onların ölməz ruhlarına duaçı olduğumuzu bildirək.

Və bir daha üzümü bugünkü və gələcək nəsillərə tutur və deyirəm: Oxuyun və vətən kimi sevin bu kitabı. Bu, adi kitab deyil, iki qardaşın tale kitabıdır. Siz bu "tale kitabı"nı müqəddəs sanın, oxuyun, əzbərləyin, İlqarı, Vüqarı unutmayın, onların əziz xatirəsini uca tutun, adlarını əbədiləşdirməyə çalışın.

İlqarın ölümünə dözməyən qardaşı Vüqar da dünyasını dəyişdi, qardaşına qovuşdu. İki qardaş vaxtsiz dünyalarını dəyişib Leyla ananı gözüyaşlı qoydu.

Bu kitabı oxuyun və unutmayın ki, vətən uğrunda həlak olanları məhəbbətlə anmaq, hörmətlə yad etmək hər kəsin ən müqəddəs borcuna çevrilməlidir.

...İlqarın keçdiyi həyat yollarına baxıram. Bu yolda işıq görünür. Bu işıq Vətən torpağına tökülən İlqarın qanının bir damlasından yaranıb. Bir damla qandan yaranan bu işıq Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyinə doğru uzanan yollarında, bu yolla irəliləyən azərbaycanlıların ürəyində mayaq kimi yanacaq, yol göstərəcək.

İlqar şəhid oldu ki, vətənin bir qarış torpağına düşmən ayağı dəyməsin, İlqar şəhid oldu ki, Qarabağda əsrlər boyu yaşayacaq azəritürk balaları bir daha güllə səsində diksinməsinlər, azad, şən və xoşbəxt ömür sürsünlər, analar gözü yaşlı qalmasın, uşaqlar atasız böyüməsinlər.

*Vaqif İsaqoğlu,
yazıçı, publisist,
Prezident mükafatçısı*

İki oğulun acısı

*İnsanlar öz nəslə, soyu ilə,
ağacları isə öz kökləri ilə tanınır.
Türk hikmət xəzinəsindən*

Günlər, aylar ötüb keçdikcə tarixə dönən dəqiqələr yaddaşlara köçür. Belə bir vaxtda el-oba tərəfindən sevilən, öz sözü, xeyirxahlığı ilə yadda qalan nürani-pirənilər yada düşür, dönə-dönə xatırlanırlar. "Allah o dünyasını versin, ruhu şad olsun" deyirlər. Əlbəttə, belə misallar zaman-zaman yaddaşlarda qalıb. Haqqında danışdığımız, söhbət acıdığımız qubadlılı Balakişi baba Həsənağa nəslinin davamçılarından olub. Qəndili xanımın atası Saleh Ağayev böyük vətən müharibəsindən qayıtmayıb.

Qəndilin anası Növrəstə ağır zəhmət tələb edən işlərdə çalışıb. Çətinə düşənə əl tutub, kömək göstərib.

Soltan kişi peyğəmbər nəslindən olub. Təbiətinə görə sadə, sözünün sahibi, son dərəcə mehriban və özündə insanlığın ən yüksək keyfiyyətlərini cəmləşdirmiş bir insan olub.

Leyla xanımın babasının atası Balakişi baba Qubadlının sayılıb-seçilən, söz sahibi olan insanlarından

biri idi. Doğma torpağa məhəbbətlə, sevgi ilə bağlanan bu el ağsaqqalı mötəbər bir şəxs idi. Qubadlının Çaytumas kəndində hamı ona hörmət edərdi. Elə bir məclis olmazdı ki, o, süfrənin başında əyləşməsin. Küsülüləri barışdırar, qan davasını yatırardı. Bəs onu belə tanıtdıran nəydi? Əlbəttə, bu sualın cavabı birmənəlidir. İnsanlığı, xeyirxahlığı, el-obaya təmənnəsiz köməyi.

Yuxarıda sadalanan keyfiyyətlərin bu şəxsiyyətin timsalında cəmləşməsinin başlıca səbəbini onun imanının güclü olmasında axtarmaq lazımdır. Yaradanımız ona bəxş etdiyi bu böyük nemətlər qarşısında Balakişi baba şükür edər, oruc tutar, namaz qıldır, Quran oxuyardı. O vaxt ateist tərbiyəsinin tuğyan etdiyi illərdə, bu el ağsaqqalı, böyük Yaradanımıza olan inamını əsl mömin bir insan kimi yerinə yetirərdi. Həç bir dini təhsili olmayan Balakişi baba dini mərasimlərdə iştirak edər, Qubadlı rayonunun din xadimləri ilə yaxından dostluq edərdi. Yaşlı adamların dediyinə görə o İslam elmini, şəriət qayda-qanunlarını mükəmməl bilirdi. Çoxlu hədislər öyrənmişdi. İnsanları düzlüyə, doğruluğa, paklığa çağırırdı. Bütün bunlar isə onun Allah adamı olduğuna dəlalət edirdi.

1937-ci ildə qara buludlar başının üstünü almışdı. Onu İslam dinini təbliğ etdiyinə, Quran oxuduğuna

və Quranı təbliğ etdiyinə görə sürgün həyatı gözləyirdi. Gözü götürməyənlər onun haqqında yuxarılara məktub yazmışdı. Elə həmin il Mircəfər Bağirov Çaytumas kəndinə gəlib iclas keçirib. Onu çağırırdı. Quran oxuyub, oxumadığını soruşur. Balakişi baba əllərini ona tərəf uzadıb: - Bu qabarlı əllərin sahibi Quran oxuya bilərmi? - deyib. Mircəfər Bağirov onu dinləyib:

- Sən bu elin ağsaqqalısən, özün də zəhmətkeş adamsən sənə haqqında olan qərarı, həbs edilməyin barədə talonu ləğv etdim - deyib.

O qanlı, qadalı illərdə yaşayan hələ sağ ikən özünə böyük hörmət ehtiram qazanan Balakişi baba yaşaya yaşaya ürəklərə köçürdü. Qazancı, qazandıqları Qubadlılar tərəfindən sevilməyi idi. Leyla xanım da bu nəslin layiqli davamçılarındandı. Oğlu İlqar haqqında danışanda Leyla xanımın gözlərindəki kədər, göz yaşları görünür. Bir də zaman...

2000-ci il yanvarın 26-sı...

İlqar həmin ildə, həmin gündə şəhid olmuşdu...

İlqar Adil oğlu Əhmədov 1978-ci ilin aprel ayının altısında Bakı şəhərində anadan olmuşdu. Onun dünyaya gəlişi anası Leyla xanıma, atası Adilə bir dünya boyda sevinc gətirmişdi. O gün, yer-göy də sevinirdi. Leyla xanımın, Adilin evinə sanki bir mələk gəlmişdi...

Leyla xanım gecələr yatmadı. Gözlərinin yuxusunu, sevincini İlqarın yuxusuna qatdı. Ona şirin-şirin laylalar söylədi. Bu şirin, əziz və kövrək laylalar İlqarın canına, qanına hopub hər gün onu böyütdü. Gecələr keçərdi, ana oyanar, balasına beşik başında layla çalar, onu oxşayardı.

*Dağda meşəlik,
Gül bənövşəlik.
Mən həmişəlik,
Bu balama qurban.*

Leyla xanım bir an duruxur. Deyəsən, gözləri yol çəkir. Xatirələr onu oğlunun uşaqılıq illərinə, 80-ci illərə aparır:

- İlqar sakit uşaq idi. Həmişə gülər, sevincli görünərdi. Əllərindən tutub qucağıma alanda gülümsər, qollarını boynuma dolar, üz-gözümdən öpərdi. İlqar ürəyimin bir parçasıydı. Onunla nəfəs alırdım, onunla sevinirdim. Ağlayanda özümü ələ ala bilmir, ona qoşulub ağlayırdım. İlqar evimizə özü boyda bir sevinc, xoşbəxtlik gətirmişdi. Ailəmizin ən xoşbəxt günləriydi...

Leyla ananın üzündə bir kədər notları var. Danışa bilmir. Bayaqki sevincdən gözlərində, üzündə əsər-

əlamət qalmayıb. Su içib bir az toxtayır. Söhbətini davam etdirir:

- Balaca İlqar günbəgün böyüyürdü. Qohumlarımız ona qayğı, sevinc ilə yanaşırdı. İlqara baxmaqdan doymurduq. Atası Adilin də, mənim də ürəyimizdə min bir arzu var idi. Ulu Tanrıdan ona xoş günlər, işıqlı yollar arzulayırdıq.

İllər elə tez gəlib keçdi ki... Heç hiss etmədik. İlqar məktəbli yaşına çatdı. Sevinə-sevinə atası ilə ona palpaltar, məktəbli sumkası, dəftər, kitab aldıq. Oğlumuzun, ürəyimizin bir parçasının məktəbə gedəcəyi günü həsrətlə gözləyirdik. Nəhayət, o gün gəlib çatdı. İlqar Binəqədi rayonundakı 100 sayılı tam orta məktəbin birinci sinifinə (rus bölməsinə) qədəm qoydu. O günü Adil də, mən də az qala sevincimizdən uçurduq. Elə bildirdim bizim bu şad günümüze göydəki mələklər də sevinir.

Müəllimindən "Ana", "Vətən" sözlərini yazmağı öyrənmişdi. Evə gələndə dəftərini açıb dedi:

- Ana, yaxın gəl, dəftərimə bax, adını böyük hərflərlə yazmışam. Görürsən, səni nə qədər çox istəyirəm. Mən onun qələm tutan balaca barmaqlarını ovcumun içinə alıb öpdüm, sonra da gözlərimin üstünə qoyub kövrəldim. Sevinc yaşları dağ çayları kimi üz-gözümə yayılmışdı.

İlqarın yaşı az olsa da, təbiət vurğunu idi. Ətrafdakı gözəlliklərdən zövq alardı. Ağacların çiçək açmasından, baharın tərəvətindən, quşların cəh-cəhindən doymazdı... Atası ilə vaxt keçirməyi çox xoşlardı. Şəhərə gedəndə məni unutmazdı. Xüsusilə, bayramlarda, əziz günlərdə hədiyyə alar, məni sevindirərdi. Hər gün tezdən durar, onu məktəbə yola salardım. Bir qədər uzaqlaşandan sonra dönüb mənə baxıb, əl edərdi.

1986-cü il noyabrın üçü. O gün bizim ailə üçün ən əziz, ən xoş günlərdən biri oldu. Oğlumuz Vüqar dünyaya gəldi. O, gün hamımızdan çox sevinən İlqar oldu. Qardaşından doqquz yaş böyük idi. Saatlarla qardaşının yanından ayrılmazdı. Onunla oynar, vaxtını keçirərdi. Dəftər, kitablarını da Vüqarın yanına yığmışdı. Onunla danışırdı:

- Tez böyü, sənə dəftər, qələm alacam, hərfləri öyrədəcəm, nağıllar danışacam. Əlindən tutub məktəbə aparacam. Mənə arxa, kömək olacaqsan, mən də heç vaxt səndən ayrılmayacam...

Bu uşaqlar Leyla ana ilə Adilə Tanrının bəxş etdiyi ən gözəl pay idi. Bu oğlanlar onların qoşa qanadları idi...

Aylar illərə qovuşdu. İlqarla Vüqar böyüdülər. Leyla ananın Adil kişinin sevinclərinin həddi-hüdudu

yox idi. İlqar qocaq, diribaş, həm də olduqca, mülayim təbiətliydi. Müəllimləri onun xətrini çox istəyirdilər. heç vaxt yaşından, səviyyəsindən böyük danışmazdı. Bir dəfə də olsa, valideynlərinin gözünü yolda qoymazdı. Sözlərini yerə salmazdı. Ata-anasının adına ləkə gətirəcək bir iş görməzdi. Tay-tuşlarından ata-ana istəyi ilə seçilərdi.

Ana yurdu Qubadlı ellərini, Qubadlı dağlarını çox sevirdi İlqar. Al günəş dağların telini öpəndə o da yuxudan oyanar əvvəlcə anası Leylanı, atası Adili öpər, qardaşı Vüqarı qucaqlayıb ondan ayrılmazdı. Səhərin gözü açılan kimi çölə çıxar budağa qonan nəğməkar bülbülün cəh-cəhi onu sehirləyərdi. Bahar aylarında sanki, ruhu təzələnər, dağların köksünə sığınan ellərə, evlərə tamaşa etməkdən doymazdı. Ürəyində min bir arzusu, min bir istəyi vardı.

Onlarla nəfəs alırdı Leyla ana. Oğlanları böyüyürdü. İlqar orta məktəbi qurtarmışdı. Yaraşığı oğlan olmuşdu. Ata-anası ona baxıb qürurlanırdı. Leyla ana gözaltı qızlara baxır, nənə olmaq arzusu ilə yaşayırdı. Bir gün İlqardan soruşdu:

- Ananı nə vaxt sevindirəcəksən, istədiyin qız varmı, oğlum?

İlqar gülümsəyib:

- Darıxma ana, məktəbi qurtarım, əsgərliyimi çə-

kib qayıdıb səni sevindirəcəm. Elə bir qızla ailə quracam ki, o, həm qızın, həm də gəlinin olsun.

- Sağ ol, oğlum, kaş o günü görəydim.

- Darıxma ana, hər şey yaxşı olacaq.

- İnşallah, oğlum! Tanrı yolunu açıq etsin.

Bu söhbətdən altı ay ötdü. İlqar 4-cü kursda ərizə yazıb, könüllü olaraq hərbi xidmətə gedəcəyini bildirdi.

O axşam Leyla ana, Adil kişi narahat idi. Qarşıdakı bir il səkkiz aya necə dözəcəklər? Bu aylar Leyla anaya çox uzaq görünürdü, ana ürəyinə bir nigarançılıq, kədər, ağırlıq həsrəti çökmüşdü. Yuxusu ərşə çəkilən ana oğlundan ayrılmaq istəmirdi...

İlqar anasını öpüb:

- Narahat olma ana, tez-tez məktub yazacam. İmkan düşəndə telefonla danışacam. Atamdan, Vüqardan muğayat ol. Sağ-salamat qayıdıb gəlim, sənə verdiyim sözə də əməl edəcəm.

İlqar qardaşını, atasını qucaqlayıb öpdü. Anası qolunu oğlunun boynuna dolamışdı. Yadına xatırladığı bir şeir düşmüşdü:

*Övladdır ağzımın şəkəri, duzu,
Övlad xoşbəxt olsa, gülümsər üzü.
Qəriblikdə olsa yol çəkər gözü,
Gecəli-gündüzlü yanar analar.*

İlqar kövrəldi, anasının göz yaşını silib:

- Məndən narahat olmayın. Bir il səkkiz ay elə tez gəlib keçəcək ki... Sonra qardaşı Vüqara tərəf döndü:

- Ata-anamı sənə tapşırıram. Onları darıxmağa qoyma.

Qardaşlar bir-birindən ayrılmaq istəmirdilər... Arxada qalan gözlər ona "getmə" desə də... İlqar hərbi xidmətə yola düşdü.

İlqarın ömür yolu mənalıdı, şərəflidi. O, hərbi xidmətə Gəncədə "N" saylı hərbi hissədə başladı. İlk günlər çətin idi. Az vaxt ərzində İlqar komandir heyətinin, əsgər yoldaşlarının hörmətini qazandı. Fəxr ediləsi, qürur duyulası əsgərlərdən biri oldu. O, öndə olmağı sevən əsgər idi.

Onu Gəncədən cəbhə xəttinin daha qaynar nöqtəsi olan Tərtərə "N" saylı hərbi hissəyə dəyişmişdilər. Evlərinə tez-tez məktub yazardı. İmkan düşən kimi atası-anası ilə danışardı. Qardaşı Vüqarla danışanda:

- Anamı darıxmağa qoyma. Bilirəm, məndən ötrü çox darıxır. Sizi görmək, ailəmizə qovuşmaq üçün burunumun ucu göynəyir. Günləri sayıram...

Vüqar da qardaşı üçün qəribsəmişdi.

- Biz bir otaqda yatırıdık. Hər axşam-səhər gözüm onu axtarırdı. Günlər isə elə gec keçirdi ki... Sanki, günün biri bir ilə bərbər idi. Gecələr yuxum ərsə çəkiliydi. İlqarsız yerimdə yata bilmirdim. O, mənim gözü-

könlü tox olan, halal yaşamağı hər şeydən üstün tutan qardaşım idi.

- İlqarın keçdiyi yollara baxıram... Gözlərim önündə mərd, xeyirxah ata-ana, qardaş qədri bilən gənc bir oğlan canlanır.

Noyabrın son günləri idi. Arabir qar yağırdı. İlqarın analı günləri yadına düşmüşdü.

- Mənim anam kimi gözəl süfrə açan, hər yana nur saçan, oğul böyüdən analar çoxdur. Biz əsgərliyə gəndə onlar ağ göyərçinə dönüb yollara qonaraq oğlanlarından xəbər gözləyirlər. Oğlanlarının sağ-salامت qayıtmalarını, toy xonçaları hazırlayıb elçi gedəcəkləri günü gözləyirlər...

Görəsən indi anam nə edir, atam nə düşünür, qardaşım mənsiz darıxmır ki?.. Sevdiiyi, istədiyi qız da yadına düşmüşdü:

- Əsgərlikdən qayıdım ipək qəlbli anamı, dağ vüqarlı atamı elçi göndərəcəm... Ailə həyatı quracam. Anamın-atamın gülüzlü nəvələri olacaq. Anam-atam, qardaşım onları görüb sevincək, Vüqar onların əmisi olacaq, hər gün onlarla oynayıb, uşaqlarımı sevindirəcəm...

Yaxınlıqda güllə səsləri eşidildi... Bu səs-küy onu işıqlı dünyasından ayırdı. Əsgər yoldaşlarının yanına qayıtdı. Silahlar susanda yenidən xəyallar aləminə döndü.

Qubadlı dağları, ormanlı meşələr, buz bulaqlar yanında düşdü. "Ellərimiz işğal altındadır" - deyib, kövrəldi: - Kəndlərimiz bərəkətli torpaqlarından bəhrələndiyimiz yerlər dədə-babalarımızın bizə müqəddəs əmanətdir. Onu göz bəbəyi kimi qorumaq gecə-gündüz, keşiyində durmaq, necə deyərlər, ömrünü onun ömrünə calamaq, nəinki hərbiçilərin, bütövlükdə hər birimizin borcudur. Belə olan tədqirdə sual oluna bilər: Bəs sən onun oğlu olmağa layiqsənmi?

Çiyinə toxunan əl komandirinin əli idi. O, İlqarın sualını cavablandırdı: - Sağ ol, qardaşım. Vətənpərvərliyindən hərbi hissədə ürəkdolusu danışır, yaxşı kəşfiyatçısan. Səni böyüdən ata-anaya sağ ol deyirəm. Sənin kimi vətənpərvər, vətəni ürəkdən sevən oğlan böyüdən ata-ana qarşısında baş əyirəm.

Vətənimiz torpaq uğrunda çox şəhidlər verib. Dönüb həm uzağa, həm də keçmişə nəzər salsaq görürük ki, əsrlər boyu vətənimizin başı üzərində qara buludlar dolaşib. Düşmənlərimiz torpaqlarımızı ələ keçiriblər. Xalqımız dəfələrlə soyqırma məruz qalıb. Sənin kimi vətən oğulları qaytaracaq bu torpaqları. İlqar komandirin üzünə baxdı:

- Düz deyirsən, komandir. Vətənə vurulan yaralar, igid oğulların qanı ilə yoğrulmuş torpaqlar, durnaqatırı kimi səf-səf düzülən şəhid məzarları ürəyimizi sız-

ladan ağırlardı. Bu torpaqları, bu cənnət diyarı erməni təcavüzündən bir azad edəcəyik.

Komandir İlqarın əlini sıxıb: - Sənin mərd, qorxmaz əsgər olduğunu bilirəm. Kəşfiyyat zamanı yaralanan əsgərimizi mühasirədən çıxartdığını da eşitmişəm. axı-
rını dəfə ata-ananla nə vaxt danışmısan?

İlqar susdu. Komandir telefonunu ona verib:

- Al, nə qədər istəyirsən danış.

İlqar:

- Sağ ol, komandir, sonra danışaram.

- Telefonu götür ananla danış, mən uşaqlara baş çəkəcəm.

Komandir İlqarı tək buraxdı ki, o, anası-atası ilə doyunca danışa bilsin. Evlərini yığdı. Xəttin o başından atasının səsini eşidib sevindi. Ata oğlundan hal-əhval tutdu. Yerinin soyuq olub-olmadığını soruşdu. İlqar atasını arxayın etdi:

- Narahat olma ata, burada hər şey yaxşıdır. Anamdan ötrü çox darıxmışam. Yanındadı?

- Hə oğul, burdadı. Bayaqdan deyir ki, tez ol, danış qurtar, oğlumun səsini eşitmək istəyirəm.

Ana səsi... Ana dünyası... Övlad üçün görəsən dünyada bu səsdən sehirli nəsə varmı? Bu səs, ana sözü övladın ürəyində çalınan ən böyük nəğmə, ən ülvi pıçıltı, dağların, dərələrin sükutunu pozan həzin nəğmələrdən də güclüdür.

Leyla ana oğlunun səsini eşidir, telefona sığal çəkir, sanki hərarətli ana əlinin sığalı oğlunu oxşayırdı:

- Necəsən, ay bala?

- Yaxşıyam ana, Vüqar necədi, səsini eşitmək istəyirəm.

- Gündüz, həyətdə çox oynayıb, yorulub, bir az olar yatıb. İstəyirsən, oyadım?

- Yox, oyatma mənim əvəzimdən qardaşımı doyunca öp, atamı darıxmağa qoyma.

Leyla ana kövrəldi, bir necə saniyə danışa bilmədi. Sanki dili tutulmuşdu. İlqar xəttin o başında:

- Ana, qurbanın olum danış.

- Qəhərləndim oğlum...

İlqar da kövrəlmişdi:

- Bura gələn gündən sənli günlərimin həsrətini çəkirəm. Səni haraylamaq istəyirəm. Elə istəyirəm ki, uşaq olam, başımı yenə dizlərinin üstünə qoyam, saçlarının ətrini çiyərlərimə çəkəm, əllərinin hərarətini saçımda, kürəyimdə hiss edəm. Yüyürə-yüyürə üstünə qacam, qollarını açıb məni bağrına basasan. Yıxılında şirin sözlə ovundurarsan...

Ana oğlunu dinləyirdi. Onun sözlərini kəsib nəşə deməyə tələsmirdi. İlqar danışdı anasına dedi:

- Səsinə qurban olum, ipək ürəkli anam. İndi sən danış, mən eşidim.

Leyla ana:

- Oğlum, səsinə eşitdim, keçən günləri xatırlatdın, sevincim dünya qədərdir. Sözlərindən, dodaqlarından sanki şirin bal süzülürdü. İstəyirəm sən də, Vüqarın da nazını çəkəm, tez qayıdıb gələsən, nəvələrim ola, onların nur sifətlərini görə, doyunca oxşayam, sizi böyütdüyüm kimi onları da qoynumda, ürəyimin üstündə atalı-analı böyüdüm. O günləri həsrətlə, böyük ümidlə gözləyirəm.

İstədiyini qızı görəndə sevincimin həddi-hüdudu yerə-göyə sığmır. Qırmızı xoncaları bəzəyəcəyim günlərin sorağında yam. İlk baharın müjdəsi kimi sən sağ-salamat qayıtmağın, o novruz nəğməli, o bənövşə ətirli qızın evimizə gəlin gələcəyi günün arzusu ilə yaşayırım...

Vüqar anasının arzuları, istəkləri qarşısında söz tapmırdı deməyə. Sanki sözlər yoxa çıxmışdı. Bülbül tək ötən dili qıfıllanmışdı. Bir təhər özünü ələ alıb, sevincdən axan göz yaşlarını silib:

- Ana, sən bu dünyada günəşimsən. Ümid yerimsən. Arzuların çin olsun. İcazənlə telefonu söndürürəm. Komandirin telefonudur. Çox danışdım.

- Ata-ananla danışdın, lap yaxşı. Mənim də anam var. Onların gözünü yolda qoymaq olmaz. Komandir Adil kişini yığıb hal-əhval tutdu, İlqar haqqında xoş sözlər dedi:

- Sizin oğlunuz vətənpərvər, vətəninini sevən igid oğlandı. Belə oğul böyütdüyünüzə görə çox sağ olun.

Adil kişi ilə sağollaşıb ayrılan komandır:

- Anan yadına düşəndə gəl mənə de. Mən anamla nəfəs alıram. Hər gün zəng edirəm, halını soruşuram. Əsl analar cənnət mələkləridi. Yaxşı bir şair var - Vaqif İsaοğlu, eşitmişən?

- Yox, tanımıram.

- Bilirsən, o ana haqqında nə yazıb?

*Mənim anam kimi yoxdan var edən,
Gözəl süfrə açan görməmişəm mən.
Hələ bu dünyada öz anam kimi,
Hər yana nur saçan görməmişəm mən.*

Anasını sevməyən oğul vətəninini də sevməz. Anasını sevən oğullar isə əsl vətən övladlarıdır. Bu vətən də elə oğullarıdır. Sən o oğullardan birisən. Kəşfiyyata gedəndə ehtiyatlı ol. Mənfur ermənilər hər yerə mina basdırıblar. Allah eləməmiş başına bir iş gəlsə, anana cavab verə bilmərik. Analar övlad acısını çox ağır yaşayır. Dediklərimi unutma:

- Baş üstə, yoldaş komandır.

İlqar hərbi hissəyə gəldiyi günü xatırladı:

- Komandır ilk gündən bizimlə yaxşı münasibət qurdu. Məndən beş-altı yaş böyük olsa da, onun səlis və

rəvan danışıqı, məntiqi fikirləri, filosofsayağı düşüncələri mənə həmişə heyretləndirirdi və mən hər dəfə ondan mənə dolu sözlər eşitmişəm. Bu gün isə ana haqqında dediyi xoş sözlər onu gözümdə daha da ucaltdı. Yaxşı oğullar olmasa, həyat şirinliyini, yaşamaq gözəlliyini itirər.

İlqar nə qədər sakit danışsa da, Leyla xanım narahat idi. Ürəyinə sanki bir ağırlıq çökmüşdü. İki dəqiqə bir yerdə rahatlıq tapa bilmirdi. Adil kişi bu ağırı-acıları ürəyində çəkirdi. Onun nələr çəkdiyini bir Allah bilirdi. İlqar çətinliklərini anasından, atasından gizlədirdi.

Anası Leyla xanım deyir:

- İlqar məzuniyyətə gəlmişdi, onu hərbi xidmətə yola salanda özümdən asılı olmayaraq, gözlərim dolmuşdu. Sanki ürəyimdən bir tel qırılmışdı. Bir-birimizə sarıldığımız. Mən oğlumdan ayrılmaq istəmədim. Sanki bir ayrılıq həsrəti bizə sarı gəlirdi. Onun sifət cizgilərinə baxır, baxışlarını, saçını, üz-gözünü yaddaşımda saxlamağa çalışırdım. İlqar nələr çəkdiyimi hiss eləmişdi. Onun kəşfiyyatçı olduğunu bilirdim. Hər an təhlükə ilə üzləşəcəyini düşünəndə ürəyimin döyüntüləri artır, dəqiqələrlə özümə gələ bilmirdim. Gücüm yalnız dua etməyə çatırdı. Göz yaşımı dəsmalı ilə silən oğlum Vüqar mənə təskinlik verib deyərdi:

- Ağlama ana, İlqar sağ-salamat qayıtsın, yaxşı bir toy edək. O toyda mənə təzə kostyum alarsız. Qardaşımın

xoş günündə yanında dayanacam, ömrüm boyu ona arxa, dayaq olacam. Uşaqlarının əlindən tutub gəzməyə aparacam... Xoş günlərimiz, gözəl dövrümüz qabaqdadır.

İlqar iki ay olardı məzuniyətdən qayıtmışdı. 2000-ci ilin yanvarın iyirmi altısına üç gün qalmışdı... Ermənilər Tərtəri iri çaplı silahlardan atəşə tuturdular. Onların hansı tərəfdən atdıqlarını dəqiqləşdirmək, necə nəfər olduqlarını bilmək lazım idi. Hərbi hissənin komandiri bu işləri kəşfiyyatçılara həvalə etmişdi.

Kəşfiyyat qrupu yanvarın 25-də yola çıxdı. Şaxtalı bir qış axşamı. O gecə hər tərəf qaranlıq idi. Arabir göy üzündə ulduzlar sayrışır, sanki kəşfiyyatçılara yol göstərirdi... İlqar qrupun önündə gedirdi. Ehtiyatla irəliləyirdilər. Düşmən postuna az qalmışdı. Zülmət dolu bir gecə idi. Elə bil dağlar, dərələr, ormanlar qış yuxusuna getmişdi. Hərəkət etmək çətin idi. Kəşfiyyatçılar bir-birinin əlindən tutub irəli gedirdilər. Düşmənin topları, tankları, minamyotları açıq-aydın görsənirdi. Danışmaq, siqaret yandırmaq olmazdı. İlqar əli ilə yoldaşlarına "aşağı yatın" işarəsi verdi. Bir andaca kəşfiyyatçılar yaş torpağın üstünə uzandılar. İlqar sürünə-sürünə irəli getdi. Düşmənin texnikasını saydı. Postun ətrafında dörd nəfər erməni əsgəri keçik çəkirdi. Kəşfiyyatçılar isə üç nəfər idi. Onlardan biri dedi:

- Atəş açaq, onları öldürək, şəhid olan dostlarımızın intiqamını alaq.

İlqar onu sakitləşdirdi:

- Komandanlığın tapşırığını yerinə yetirməli, məlumatları çatdırmalıyıq. Onlar çoxdu, döyüşə girsək sağ qalmaq ehtimalımız azdır. Bizim avtomat və qumbaralardan başqa silahımız yoxdur. Tez olun, səhər açılmamış buranı tərk edək.

Kəşfiyyat qrupu dan yeri işıqlanmamış ərazini tərk etsələr də, düşmən əsgərləri onları görmüşdü. Silahların səsi dağları lərzəyə gətirmişdi. İlqar yoldaşlarını tələsdirirdi:

- Məlumatları təcili çatdırın, mən də arxanızca gəlirəm. Yorulmuşdu, gecəni yuxusuz qalsa da, əməliyyatın uğurlu keçməsi onu sevindirirdi.

- Hərbi hissəyə qaydım anama zəng edəcəm, qardaşım Vüqarnan danışım, çoxdandır səsini eşitməmişəm.

Ayağa qalxıb yoldaşlarının arxasınca irəlilədi. Qəfil ayağı nəyəsə toxundu. Ayağının altında piyada əleyhinə basdırılan mina partladı. İgid kəşfiyyatçı İlqarın "Ana" deyən son kəlməsi yarımçıq qaldı...

Arzularına çatmadı İlqar. Gəncliyində dodağının gülüşü, ala gözlərində Qarabağ torpaqlarının nisgili qaldı. Ölümün hamını yandırır, yoxluğun hamını ağladır.

Səni sevən, yolunu gözləyən qız xəlvətə çəkilib ağlayır, göz yaşları dağ çaylarına bənzəyir:

- Məni niyə yetim qoydun, İlqar? Axı, sən mənə söz vermişdin, niyə sözünü tutmadın? Leyla ananın qarşısına necə çıxacam?

- Deyirlər, şəhid olanlar üçün ölüm adiləşir, yaxınları, dostları üçün kədərə, qəm-qüssəyə dönür. Ölüm istər-istəməz üzüntüdür, kədərdir, qəmdir, iztirabdır. Axı sən bu dünyadan ömür karvanını belə tez çəkib getməyə nə üçün tələsdin, məni gözü yaşlı qoydun... İndi mən bu dərdə necə dözüm?

İlqar öz ölümünü, şəhidliyini anasından, atasından, qardaşından gizlədə bilmədi. Anası Leyla xanımın ona ikinci dəfə layla çalmasını eşitmədi. Leyla xanım ağlayırdı. Qırmızı xonçaları bəzənməyən oğluna üz tutub deyirdi:

*Səni hər an anan mənəm,
Anan ölsün, anan mənəm.
Gecə-gündüz yanan mənəm,
Harayıma, hay ver, oğul!*

*Qara gəldi ilim ayım,
Qışa döndü yazım yayım.
De, səniz necə yaşayım,
Harayıma, hay ver, oğul!*

Ürək parçalayan bu bayatını da Leyla ana söyləyirdi:

*Əzizim bu canı da,
Gəl apar bu canı da.
Torpağım qan istədi,
Əsirgəməm canı da.*

Sözlər od kimi bütün cahanı yandırır, eşidənlərin sinəsini dağlayır. Ana yaralı balasının səsini eşidirdi. Bu səsi başqa heç kəs eşidə bilməzdi.

Ananın istəyi ilə oğlunu, İlqarını Sumqayıt qəbiristanlığında, baba və nənəsinin yanında dəfn etdilər. O gün yer də, göy də İlqar adlı bir şəhidi ağlayırdı:

*Gözləri sevdiyi yollarda qaldı,
Ayrılıq hər kəsi dərdə, qəmə saldı.
Ananın üstünü duman-çən aldı,
Ah çəkib hönküdü, çağladı dağlar,
Baxıb arxasınca ağladı dağlar.*

*Sən ey Qubadlının qeyrət qalası,
Elimin, obamın igid balası.
Niyə rəva gördü Allah bu yası?
Yoldu saçlarını bağcılar, bağlar,
Baxıb arxasınca ağladı dağlar.*

Leyla ananın naləsini, fəryadını eşidirəm. Eşitdiklərim ürəyimi parçalayır, sinəm köz-köz olub, dağlanır. Elə bil Leyla ana ağlamırdı, yer-göy ağlayırdı, bütün dünya ağlayırdı:

***Daha çətin gülərəm mən,
Bu dərd ilə ölərəm mən.
Gözlə məni gələrəm mən,
Canım oğul, gözüm oğul!***

Leyla ana:

- Həyat mənə ən ağır zərbəni vurdu. Günlərlə özümə gələ bilmədim. Axı, arxamı, dayağımı, sevimli oğlum, ürək dostumu itirmişdim. İlqarın toyunu görmədim. Toyunda oynamadım. Oğlum. Vətən yolunda şəhid oldu. Yox, o, ölməyib, ölməzliyə qovuşub. Tanrı onu öz yanına aparıb. İndi onun ruhu azad olunmuş doğma Qarabağın, Azərbaycanın səmalarında dolaşır.

26 yanvar 2000-ci il...

İlqar həmin gün şəhid olmuşdu...

Anası o günü heç vaxt unutmadı. O gün evinin cırağı sönmüşdü. O gün göy üzündə buludlar qaralmışdı. Dağları qar almışdı. İlqarı gözləməkdən gözləri yollarda qalmışdı. Ana için-için ağlayır, göz yaşları ürəyinə axırdı.

***Ağacda xəzəl ağlar,
Dibində gözəl ağlar.
Oğlu ölən analar
Sərgərdan gəzər ağlar.***

Adil kişi oğlunun adı çəkiləndə sanki üzünü qara buludlar alır:

- İlqar mənim dünyam idi. Mən dünyamı itirmişəm. Oğlumu itirdiyim dünyada darıxıram. Gözlərim yol çəkir, oğlumun yolunu gözləyirəm. Gözləyə, gözləyə qalmışam. Hərdən onu səsləyirəm, onu çağırıram. Ancaq harayıma hay vermir. İlqar belə oğul deyildi. Çağıranda səsimə səs verirdi. Bir sözümü iki eləməzdi. Qəlbimə dəyməzdi. Özümü nə qədər tox tutsam da, ürəyimi yandıran dərdlə barışa bilmirəm...

Vüqarın qardaşlı günləri günəş kimi batmışdı. O günəş çıxmırdı, öz yolu ilə gəlib getmirdi. Bu anlar Vüqarın ürəyindən nələr keçirdi... Qardaşının, ürəyinin bir parçasının ölümü onu odsuz, ocaqsız yandırdı. Anasının, atasının üzünə baxa bilmirdi. Onların göz yaşlarını gördükcə ürəyi sancır, bir vaxtlar qardaşı ilə yatdıqları otağa keçib ağlayırdı.

Vüqarın yaraları hamının yarasından ağır, təsəlli yeri Sumqayıt qəbiristanlığı idi. Babası, nənəsi orada dəfn olunmuşdu. İlqarı da orada dəfn etmişdilər. Sanki İlqarı onlara əmanət etmişdilər...

Vüqar saatlarla o qəbiristanlığın müsafiri olardı. Qardaşı ilə üz-üzə, göz-gözə qalardı:

- Sənsiz yaşaya bilmirəm, novrağım pozulub. Kə-dərdən, qəmdən gözlərimə tor gəlib. Bilirsənmi qardaş, anamın ağlamağdan göz yaşları quruyub. Oğul dərdi anamın ürəyində sağalmaz yaraya çevrilib. Bir vaxtlar anamın qoşa oğlu vardı. İndi qanadının biri qırılıb. Çəkdiyi nalələr göyə ucalır, kədər ürəyinə yanar od salıb.

Mən ona baxıram, için-için göynəyirəm. Sənin xatirələrindi məni yaşadan. Qardaşsız bu dünya nəyimə lazımdır? Eh, qardaş, qardaş! Hərdən istədiyini qızı görürəm. Üzünə baxa bilmirəm... Onu görəndə sənin yoxluğun, əsən küləklər məni üşüdür... Səndən sonra necə yaşayacam? Sən bu dünyada günəşim idin, indi ömrümün günəşi bu qəbiristanlıqda batıb. O, günəş bir daha çıxmayacaq...

Səninlə uşaqlıq illərim bir yerdə keçdi. Sən məndən doqquz yaş böyük idin, çox heyf gənclik illərimizi bir yerdə keçirə bilmədik. Arzuların böyük idi. Ürəyin qurub-yaratmaq eşqi ilə, insanlara sevgi ilə döyünürdü. Mehriban, zarafətçil idin. Mülayim danışıqlı, şirin təbəssümlü, qızların ürəyinə od salan bir gənc kimi həmişə diqqət mərkəzində olardın.

Anama gəlin gətirmədin, atamın qulluğunda durma-

dın, qardaşına arxa olmadın. Arzuların ürəyində əbədiyyata qovuşdun...

*Bir qardaş itirdim, ağırdan-ağır,
Ağrın dərdi də özündən ağır.
Gedənə nə var, o dərd çəkməyir,
Qalana ağırdı, ağırdan-ağır.*

Ötüb keçən illər yaralarımı sağaltmır. Ürək yaralarımın məlhəmi sən idin. Sən evimizdən gedən gündən dərd üstünə dərd gəlir. Ürəyim sənsiz çırpınır, yoxluğuna həzin-həzin ağlayıram. Atama, anama cavab verib, bircə xoş söz deyib qəlblərini şad edə bilmirəm. Bilmirəm dünyanın harasındaşam. Hara üz tutum, nə olar bir anlıq ayağa dur, boynu bükük, ürəyi ağrıyan qardaşına yol göstər. Dərdin əlindən sənənin yoxluğundan həyətdə çıxıram. Həyətdə də özümə yer tapa bilmirəm. Son ümid yerim bu qəbiristanlıqdı... Burada sənə qovuşuram sənənlə dərdləşirəm. Darıxma, qardaş... Tezliklə mən də yanına gələcəm...

Vaxt gur axan dağ çayına bənzəyir. Axır, hey axır. O çayı dayandırmaq, saxlamaq mümkün deyil. Olsa da təbiətin ixtiyarına qüvvəmiz çatmaz.

Vüqar qardaşı şəhid olandan sonra çox dəyişmişdi. O gündən bir dəfə də olsa qaş-qabağı açılmamışdı. Üzü gülməmişdi, tay-tuşları kimi sevinməmişdi. Zaman qa-

nadlarını qırmışdı. Bu şəhərdə küsülü, qəmçin qalmışdı, qardaş acısı onu şam kimi əridirdi. Arzuları perik-perik, ümidi yağların toruna düşmüşdü.

İlqarın başdaşına söykərib yana-yana göz yaşlarına qərq olurdu. Ağrısı da, acısı da qəbirüstə gələnləri ağladırdı. Ağlayıb ürəyini boşaldandan sonra başdaşına sarılıb qardaş deyə dilsiz-ağızsız mərməri qucaqlayırdı.

Vüqarın arzuları yetim qalmışdı. Gücü təkçə göz yaşlarına çatırdı... Üzünü qardaşının məzar daşından boylanan şəklinə tutub danışdı:

- Səni üç rəngli bayrağa büküb evimizə gətirəndə qulluq elədiyən hərbi hissənin əsgərləri, komandirlərin dostların gəlmişdi. Onlar səndən, igidliyindən danışır-dılar. Ata-ana istəyindən danışan komandirin göz yaşlarını saxlaya bilmirdi. Mən onda bildim ki, qardaşım vətəni necə sevirmiş...

Heyif səndən qardaş! Təbiət səni üç rəngli bayrağa büküb bizdən ayıranda qonşularımız, dostların, səni tanıyanlar vaxtsiz ölümünə heyifslənirdilər.

Hamı dünyasını dəyişəcək. Heç kəs bu dünyanı tutub duran deyil. Amma sənin ömrünə əvəz ömür tapılmayacaq. Bu yerdə qədim bir mütəfəkkirin sözləri yada düşür, "Nə edəsən, yaxşılar Allahın da sevimlisi olurlar".

İndi yerin görünür. Bilirsənmi, səsinin, gülüşlərinin həsrətində olan atam-anam nələr çəkir? Onları ovundura bilmirəm. Anam xəlvətə çəkilib saatlarla ağlayır. Məzarını ziyarət edəndə başdaşını sıgallayır, çox çətinliklə ayırılır məzarından.

Ürəyim sıxılır, danışa bilmirəm. Yerin cənnət olsun, mənə gözü yaşlı qoyan, arzularımı özünə aparan, qardaşım. Mən sənsiz yaşaya bilmərəm... Əslində mən yaşamıram, qardaş ayrılığından, qardaş həsrətindən için-için əriyirəm...

Ailənin ikinci oğlu Vüqar 1986-cı ilin noyabr ayının üçündə, Bakı şəhəri Rəsulzadə qəsəbəsində anadan olub. Rəsulzadə qəsəbəsindəki 100 sayılı tam orta məktəbdə təhsil alıb. Mehriban, xoş xasiyyət şagird olub. Sınıf yoldaşlarının, müəllimlərinin hörmətini qazanıb. Məktəbdə də, həyət-bacada da onu İlqarın qardaşı kimi tanıyıblar. Hər iki qardaş idmanla məşğul olublar. Yaşadıqları ərəzidə ad-san qazanıblar. Qonşular: Adilin, Leylanın oğlanlarıdır, təmiz uşaqlardı, halal olsun, deyiblər.

Vüqar sıradan bir oğlan olmayıb. Ürəyi vətən eşqilə, torpaq sevgisiylə döyünüb. Onun özü də işıq olub, sözü də... Ürəyi alovlu, təfəkkürü aydın, məntiqi möh-

kəm olan bu gənc qardaşının şəhid olmasından sonra ağrı-acılar içində böyüyüb. Qonşuların, müəllimlərin etimadını doğruldan Vüqar orta mktəbi bitirib mühafizə kursunda oxuyub. Hərbi xidmətdə olub. Adından söz etdirməyi bacarıb.

Xalqın hörmətini, yüksək etiramını, ancaq insani dəyərləri özündə ehtiva edən insan qazana bilər. Vüqar sadəliyi, səmimiliyi, prinsipiallığı, əliaciqlığı, insanpərvərliyi ilə bu ehtiramı qazanmışdı. Adil kişinin, Leyla ananın halal çörəyini yeyən Vüqar kimi oğul ancaq mərd ola bilərdi, xeyirxah ola bilərdi... Oldu da. Ata-anasına layiqli övlad olan Vüqar onlara təsəlli versə də, qardaşının ölümü onu əməlli-başlı sarsıtmışdı.

Vüqar qardaşını ziyarət edib "Şəhidlər Xiyabanı"na getmişdi. Şəhidlər Xiyabanı onu kövrəltmişdi. Məzar daşlarından boylan anıqlar sanki dil açıb danışmışlar: "Biz görmüşdük torpaq toxum cücərdər, çiçək bitirər, ştil böyüdər...".

Əlindəki qızılqülləri səliqə ilə tanımadığı qəbir daşlarının üstünə düzürdü. Gözləri dolurdu. Heç bunun fərqlində də deyildi. Qardaşını fikirləşirdi. İlqarı da orada dəfn etmək istəyirdilər. Anam dedi ki, "Sumqayıtda babasının, nənəsinin yanında dəfn edək".

İllər keçəcək, şəhidlərin qurduqları "ev-eşiklərini" öz hənirləri isidəcək, səssiz iniltiləri Tanrıya ucalacaq.

Onların "təzə evinin qapısını" kim döyəcək, İlahi? Allahdan gizli deyil, bəndədən nə gizlin: yəqin ki, ayda-ildə bir dəfə yaxınlar, doğmalar, dostlar, bir də ki, əbədi olaraq küləklər, küləklər... Boran-qar... Dalıyca da buludların göz yaşı, yağışlar...

...Özündə deyildi. Şəhidlər Xiyabanından çətinliklə ayrıldı. Beləcə uzaqlara - Qarabağa gedən yollara baxırdı.

Şəhidlər Xiyabanını qərənfillər qırmızı rəngə boyamışdı. İlqarı düşünürdü: "Allah, həyat, yaşamaq onun üçün necə gözəl mənalıydı. Özünü dəlicəsinə sahələ cırpan dalğanın gücü var idi, onun bədənində..."

Deyirlər, insan bu dünyada əmanətdir. Verən Allah bir gün də alır, insandan qalan isə yalnız əməlləri olur: yaxşı və pis. Bəxtiyar o kəsdir ki, ondan yalnız xoş xatirələr qalır və bu xatirələr söz karvanında gələcək nəsilərə çatdırılır.

Heç cür inana bilmirəm ki, qardaşım İlqar aramızda, evimizdə yoxdur. Fəqət günlər, aylar ötdükcə onun yeri daha çox görünür. Yoxluğu ürəyimizi göyüm-göyüm göynədir.

Fəqət, dünya karvan yolu, ölüm darvaza deyənlər yanılmayıb, bu darvazalar önündə karvanların düzülməsi var...

Qardaşım İlqardan səmimi, isti və hamının üzünə

açığı bir insanlıq ocağı qaldı. Öz ürəyinin odunu qoyduğu bir ocaq. Mən də, valideynlərim də o ocağı qoruyub saxlayacağıq.

Əziz qardaşım! Sən indi də bizimləsən, səni tanıyanların həmişə əhatəsində və qəlbindəsən! Sən daim yaşayır və yaşayacaqsan. Sən böyük Yaradanın dərğahında mən əminəm ki, cənnətdəsən.

Ruhun şad olsun, heç zaman yaddan çıxmayan, qardaşım!

O vaxtdan illər keçdi...

Həyatda hər kəsin öz taleyi var. Bu tale, qismət insanı özünün istəyib-istəməməsindən asılı olmayaraq, müəyyən istiqamətə yönəldir, müəyyən məqamlara aparıb çıxarır.

Bəzən tale insanı ürəyincə olmayan səmtə çəkir. Bu zaman o, taleyin bu hökmündən qaçmağa çalışır. Özünü bu dünyada dustaq kimi hiss edir. Bəzən mübarizə aparır, bəzən də təslim olub, özünü bu gözə görünməz axarın ümidinə buraxır.

Hərdən də insan öz taleyində həm də öz səadətini tapır. Çünki onun qarşısında acılan yollar, uzanan cığır-lar və uzaqdan görünən hədəf onun arzusu, istəyi ilə həmahəng olur. Bu halda insan daha ürəkli, cəsarətli olur.

Alın yazısı, taleyi öz ürəyinin istəkləri ilə həmahəng olan, lakin ömür yolu yarıda qırılan belə unudulmaz insanlardan biri də Leyla xanımın, Adil kişinin ikinci övladı, ailənin ümid cırağı Vüqar Əhmədovdur.

Qardaşının ölümü onu sarsıtmışdı. Anası Leyla xanımın göz yaşları, atasının oğul həsrəti ürəyinə çalın-çarparaz dağ çəkmişdi. Bir gün anasına dedi: "Burada yaşaya bilmirəm, həyat mənim üçün ağırdı. Uzaqlara getmək istəyirəm".

Leyla xanım: "Gözümüzün yaşı qurumayıb, İlqarın ağrı-acısı ilə yaşayırıq. Sən də bu evdən getsən bizim halımız necə olacaq?"

Vüqar anasını öpüb: "Həmişə yanınızda olacam. Hələlik İsveçə getmək istəyirəm. Sənədlərimi düzəltmişəm. Tez-tez zəng edəcəm. Sizi darıxmağa qoymaram. Xeyir-dua verin yola düşüm".

Ata-anasının xeyir-duasını alan Vüqar qardaşını ziyarətə getdi. Qəbiristanlıq ona vahiməli görünürdü. Cavankən dünyadan köç edən insanların qəbirlərini görəndə göz yaşları dağ çayları kimi yanaqları boyunca süzülürdü.

İlqarın qəbri ilə üzəbüz dayanmışdı. Ağlamırdı, göz yaşları qurumuşdu. Lal sükutun harayını hıçqırtıları pozurdu: - Bağışla, qardaş, ziyarətinə tez-tez gələ bilməyəcəm. Sənsiz yaşamaq mənə çox ağırdır. Mənə söz vermişdin: "Səni oxudacam, daim yanında olacam. İki

qardaş əl-ələ verib bütün çətinliklərdən birgə çıxaca-
ğın. Bəs niyə sözünü tutmadın? İndi mən nə edim?
Dərdimi kimlə bölüşüm?

Vüqar qardaşının baş daşını öpüb, qəbiristanlıqdan
ağlaya-ağlaya çıxdı. Dönüb arxaya baxdı. Sanki qarda-
şı ona baxıb, "yaxşı yol" arzulayırdı...

Evə qayıtmışdı. Havası çatışmırdı, bir yerdə qərar
tuta bilmirdi. Doğmalarından ayrılmaq onun üçün çətin
idi. Bu ayrılıq ata-ananın da rahatlığını pozmuşdu.

Leyla xanım oğlunun köksünə sığınıb, özünü tox tut-
du, sakit səsle: - Qardaşını ziyarət etdin?

Vüqar doluxsundu: - Hə ana, ziyarət etdim. Mən bu-
rada olmadığım vaxtlarda İlqarın tez-tez ziyarətinə ge-
din, onun ruhu darıxmasın. Orada işlərim qaydaya düş-
sün, qayıdacam.

Ana oğlunu körpə uşaq kimi əzizlədi. Üz-gözündən öp-
dü, barmaqlarının ucu ilə saçlarını daradı. Sonra da köksü-
nü ötürə-ötürə ona "yaxşı yol" arzuladı. Vüqar çantasını
götürüb qapıdan çıxanda arxasınca bir qab su atdı.

Leyla ana evə qayıtdı. Onsuz da halı özündə deyil-
di. Həyat yoldaşına dedi: "Vüqar ağıllı oğlandı, har-
da olsa, baş çıxaracaq. Yaradana dua et, oğlumuzun
işləri avand olsun. Ulu Tanrı ata alqışın, xeyir-duası-
nı tez eşidəndi".

Vüqar gedən axşamı Leyla ana yata bilmədi. Sanki
yerinə qor dolmuşdu. Ana çox narahat idi. Eyvana çıxdı.

Hər yer qaranlığa qərq olmuşdu. Evə qayıtdı. Bir vaxtlar övladlarının şəkillərini yapışdırdığı albomu stolun üstünə qoydu. İlqarın uşaqlıq şəkilləri dil açıb danışdı.

Ana: - Kaş o günlərimiz olaydı. Əlimdən tutub gəzməyə aparaydın, məktəbə yola salaydın, dərsdən gələndə qapını açıb üşüyən əllərimi qoynuna qoyub isidəydin.

Vüqarla İlqarın birlikdə çəkdiyi şəkilə baxanda ağlamaq tutdu onu:

- Qanadımın, qolumun biri sındı. Vüqar çox fikir edir. Qardaşının yoxluğuna dözmür. Qürbət ellərdə halı necə olacaq? Göz yaşı içində albomu sonadək vərəqləyə bilmədi. Şəkilləri oxşayıb yerinə qoydu.

Şəxsiyyəti tarix, dövrən, zaman, mühit yetişdirib formalaşdırır. Bu deyimləri bütövlükdə Azərbaycanı xarici ölkələrdə ləyaqətlə təmsil edən vətən oğullarına ünvanlayıram. Vüqar da bu oğulların sırasındaydı.

İsveçrəyə - Stokolm şəhərinə yenidən gəlməsinə baxmayaraq, bu qərib ölkədə Azərbaycanı təmsil edən diaspora təşkilatı ilə yaxından əlaqə qurdu, tədbirlərdə fəal iştirak etdi.

O, işıqlı, təfəkkürlü, dərin zəkali, iqtisadiyyatı dərinləndirən bilən bir gənc idi. Dostları, İsveçrədə yaşayan

azərbaycanlılar onu qürurlu, vətənpərvər bir gənc kimi xatırlayırlar. Vüqar xalqına, elinə, yurduna qəlbən bağlanan ən parlaq ulduz kimi yada düşür.

Vüqarın qayğıları, çətinlikləri çox olsa da, o, doğma yurd qarşısındakı vətənpərvərlik borcunu bir an da olsa, yaddan çıxarmırdı. Vüqarın vətənpərvərliyinin şahidi olanlar, onu yaxından tanıyanlar ətrafına toplaşırdılar. Vüqarın hər tədbirdə iştirakı gözəl bir bayrama, el şənliyinə dönür, ürəklərdə qürur, fərəh, hissi yaradırdı.

Aylar ötdükcə işləri qaydasına düşür tez-tez anası ilə danışırdı:

- Darıxma ana, qayıdıb gələcəm. Toy edərik, sən nə-nə, mən də ata olacam - deyirdi. Onun ürəklə dediyi bu sözlər Leyla ananı sevindirirdi.

Günlərin bir günü... Leyla ana xəstələndi. Vəziyyəti yaxşı deyildi. Ana əzablar içində qovrulurdu. Yataq xəstəsi idi. Adı və özü ağır olan bu xəstəlik, onun yaşamaq istəyini hər gün bir az da azaldırdı. Vüqar zəng edəndə:

- Yaxşıyam oğul, heç bir çətinliyimiz yoxdur. Atan da yaxşıdır, bizdən ötrü fikir eləmə. Özünə yaxşı bax, deyib oğlunu arxayın salırdı.

Ruhunda və düşüncələrində Azərbaycan sevgisi yaşayan Vüqar anasının ağır xəstə olduğunu bilmirdi. Anasına demişdi ki, noyabrda gələcəm, məni

evləndirərsən. Anasının xərçəng olduğunu eşidən Vüqar işini, gücünü atıb vətənə - anasının yanına qayıdır.

Leyla xanımı həyat yoldaşı Adil İrana aparır. Hər tərəfli analizdən sonra diaqnozun səhv olduğu təsdiqlənir.

Leyla xanım: - Vüqara həkim demişdi ki, anan xərçəngdi, ağır xəstədir, öləcək. Oğlum bu sözləri eşidib Stokolmdan evimizə qayıtdı. Mən yataq xəstəsi idim. Ayaqüstə gücnən dayanırdım. Vüqar deyirdi, "ana, mən səni ayaqüstə görmək istəyirəm". Çətin də olsa, ayaqüstə durmağa çalışırdım.

Orucluq bayramı idi. Yatmışdım, yuxudan oyandım. Vüqar da yatmışdı. Telefonuna zəng gəldi. Oyanmadı, yatdığı otağa keçib çağırdım: "Oyan, oğlum telefonun zəng çalır".

Bir neçə dəfə çağırdım, oyanmadı. Ehmalca keçib əlindən tutdum. Əlləri soyuq idi. Bənizi ağarmışdı.

Həmin gün Leyla ananın Vüqarı dünyasını dəyişmişdi. Ananın günəşli dünyası qaranlıqlara qər q olmuşdu.

Amansız ölüm Vüqarı vaxtsız haqladı. Ömrünün cavan yaşında, həyatdan, dostlarından, doğmalarından, əzizlərindən ayrılıb əbədiyyətə qovuşdu.

Vüqarın ölümü hamını ağlatdı. Hamının qəlbini qana döndərdi. Qohumlar, dostlar bu yaraşlıq, zarafətçil, mehriban oğlanın həyatdan vaxtsız köçməsinə inanmırdılar. İçin-için ağlayır, göz yaşına qər q olurdular.

Onun dəfni böyük bir elin qara bayramına çevrildi. Qəbiristanlıqda adam əlindən tərپənmək mümkün deyildi. Leyla ana ikinci dəfə sarsıldı. Adil kişinin ikinci dəfə beli бүküldü. İki cavan oğlunu torpağa əmanət edən atanın dərdi yerə-göyə sığmırdı. Onların bu halına göylər də, buludlar da ağlayırdı. Cənazə qaldırılanda:

*Qaldıranda cənazəni,
Ləçək soldu, gül ağladı.
Tez kəsərək nəğməsini,
Baxçada bülbül ağladı.*

Ana-atanın dərdi böyük idi. Leyla ana ağlayırdı:

*Ürəyimdən yara aldım,
Birdən-birə mən qocaldım.
Yetim qaldım, tənha qaldım,
Boyun бүkdüm, soldum, oğul!*

Qərībədir, görəsən dünyanın mayası niyə kinayədən, sarkazmdan, kələkdən yoğrulub? Yəni yer üzü, aləm insanla doludur, amma Vüqar kimi oğullar azdır, az... Və özü də bu yaxşı azlar, insanlığın könüllü şəhidləri tez dəyişirlər dünyalarını.

Vüqar həyatı fanatikcəsinə sevirdi. Lakin həyat onu min bir qayğısına бүryüb, payızın tənha yarpağı kimi döşünə qatıb İlqarın yanına aparırdı.

Yaman tələsirdi gərək olmağa, qollardan tutmağa, evləninb ata-anasını ovundurmağa, ailə-uşaq sahibi olmağa...

Vaxtsız ölüm olmasaydı...

Ata-anasını gözü yaşlı qoyub getdi. O gün Adil kişinin evinin, həyətinin, taleyinin işıqları söndü. Leyla ana ikinci oğlunu - Vüqarı da son mənzilə yola saldı.

Ağırdı, çox ağırdı bütün bunları yazmaq. Leyla ananın göz yaşlarına şahidlik etməyə nə ürəyimin, nə də qələmimin qüdrəti çatmır. Üstündə yarpaq kimi əsdiyi balaları indi onu eşitmir, harayına hay vermir. Ananın sualları cavabsız qalır. Ürək sözləri, bala həsrəti mərmər daşlarına dəyib geri qayıdır. Ana-ata oğullarının qəbir daşına söykənib göz yaşlarını sel kimi axıdır.

***Ölümü tanıdım siz ölən günü,
Ölümün buz kimi üzünü gördüm.
Ölüm mələyinin alışıb-yanan,
Canıma od salan gözünü gördüm.***

- Yoxluğunuza çox üzülürəm, balalarım. İndi mən sizsiz necə yaşayım? Kimin qapısını döyüm, kimə oğul deyim?

Zaman yaralarımı sağaltmayacaq. Mən indi qəbiristanlıq pərvanəsiyəm, gecə-gündüz keşiyinizi çəkirəm.

Hava soyuq olanda elə bilirəm balalarım üşüyür... Üstünüzə yorğan salmaq istəyirəm. Taqətim, gücüm sizi oxşamağa çatmır...

Tez-tez üz tutub sizə baş çəkməyə gəlirəm. Ziyarətinizə gələndə başdaşınızdakı şəkillərinizlə dərdləşirəm, sizə baxıb ağlayıram. Ananızı, atanızı niyə tək qoydunuz?

Oğullu günlərim yadımda düşəndə, sizsiz qalan evimin qapısını açıb içəri keçə bilmirəm. İşıqları yandıra bilmirəm. bir vaxtlar yatdığınız otaqlar mənə uyuduğunuz məzaristanı xatırladır. Məni niyə yetim qoydunuz ay İlqar, ay Vüqar? Mənim ürəyimdə qanıma donduran qoşa qəbirlərinizdi. Söz deyə bilmirəm, sözüm burada ağlayır. Ürəyim sıxılır, canım göynəyir. Ayağa durun, evimizə gedək, evimizin işıqlarını yandıraq, atanızı sevincindirək...

Məzarınız önündə daşa dönmüşəm, yanaqlarımdan acı göz yaşları axır. Sizdən sonra yaşamaq nəyimə lazım? Sizə qovuşacağım günü gözləyirəm:

Sağalarmı bu yaram?

Öləndək sızlaram.

Həzin-həzin ağlaram,

Balam layla, a layla!

*Yaş tökər, gözüm ağlar,
Dilimdə sözüm ağlar.
Ocağım, közüm ağlar,
Vüqarım, İlqarım mənim,
Balam layla, a layla!*

*Ürəyimə xal saldınız,
Gəlmədiniz, harda qaldınız?
Siz məni məndən aldınız,
Balam layla, a layla!*

Tanrı dərgahında yer alan İlqar da, Vüqar da Leyla ananın fəryadını, ürək ağrılarını eşitmir. Ana oğullarını haraylayır. Qolları taqətdən düşənədək onların başdaşını sığallayıb, məzarlarından ayrılı bilmir. Leyla ana onların ruhları ilə danışır. Sən demə, burada ruhların öz səsi, gözə dəyməsələr də, öz nəfəsi var.

Hər dəfə Leyla ana qəbiristanlığa gedəndə göz yaşları ilə İlqarın, Vüqarın məzarı ilə danışır:

- Ürəyimdə yurd salan, qəlbimdə, varlığımda yaşayan, oğullarım! Uyuduğunuz, sevdiyiniz torpaq alqumaş olsun, qəbriniz nurla dolsun! Ürəyim necə ki, sinəmdə döyünür, sizi ziyarət edəcəm.

Gülləri-çiçəkləri çox sevərdiniz. Yadındamı İlqar, onuncu sinifdə oxuyanda mənə bir dəstə bənövşə gətirmişdin? Elə sevinirdin ki... İndi o günlərin həsrətini çə-

kirəm. İki oğulun acısını çəkmək ana üçün çox ağırdır. Nə tez köçdünüz bu fani dünyadan?

Leyla ananın göz yaşı dən-dən yanaqlarından axırdı. Oğullarının matəmindən, kədərindən beli bükülmüşdü... Ana övladları üçün gecəli-gündüzlü ağlayırdı, ağı deyirdi.

Mənim qələmimin isə bu səhnəni yazmağa gücü çatmırdı. Yalnız onu fikirləşib peyğəmbərimiz Məhəmməd Əleyhissalame (s) istinad edib yaza bildim ki, Ana hər şeydən ucadır. Yəni, Allah-Təala vahid, əvəzsiz olduğu kimi, Ana da əvəzsizdir, onu əvəz edə bilən ikinci, üçüncü məxluq yoxdur.

Göz yaşları ilə yazdığım bu yazını fevral günəşinin qürub çağıyla bitirirəm. Sabah bu günəş səmada öz əzəli-əbədi yolu ilə gəlib gedəcək... Aylar ötüb, illər keçəcək, yenə yaz gələcək, yenə yaz günəşi dan yerini qızmar kürə rənginə boyayacaq, yenə torağaylar, turaclar qaqqılacaq, yenə yaz yağışı yurdun üstünə nur çiləyəcək...

Leyla ana, Adil kişi son nəfəslərində övladlarının qəbrini ziyarət edəcək. Ruhları İlqarın, Vüqarın ruhuna qovuşanadək pərvanə kimi oğullarının məzarı üstə dolanacaq...

*Sabir Hüseynov,
Yazıçı, Prezident mükafatçısı*

*Hər iki oğlumu fəlak məndən aldı.
İndi mən bilmirəm, öz hayıma qalım,
yoxsa balalarımın acılarına dözüüm.
Siz deyın, buna ana ürəyi necə dözsün?*

*Leyla ananın, Adilin sevincli günləri.
Ailənin ilk oğlu İlqar*

İlqar baxça yoldaşları ilə

İlqar oyuncaqları çox sevirdi

*O günə gün çatmazdı. İlqar bibisi oğlu Elşənlə.
Leyla xanım onları dəniz kənarı parkda gəzməyə aparmışdı*

İlqar bibisi oğlu Rövşənlə

İlqar şaxta babanın gəlişini səbirsizliklə gözləyirdi

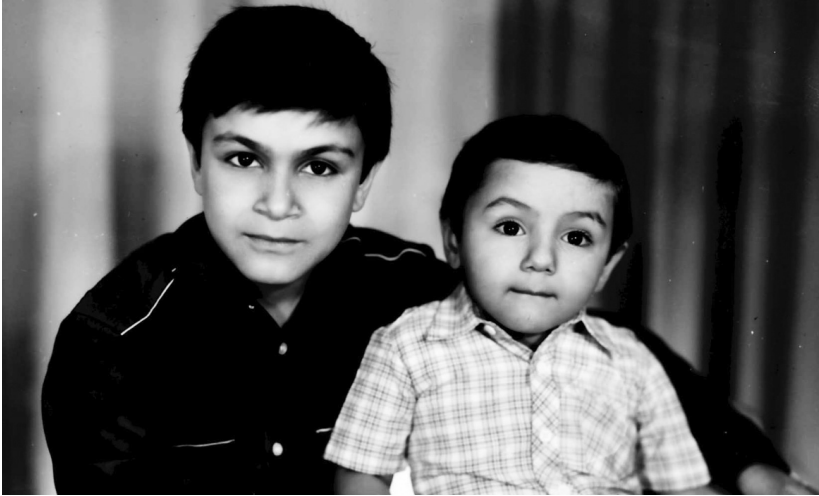

İlqarın uşaqlıq illəri

İlqar tək cə valideynlərinin deyil, qohumlarının da sevimlisi idi. Leyla xanım oğlu İlqar, Məsudə xanım

İlqar qardaşı Vüqarı dünyalar qədər sevirdi

Birinci sinifdə ilk dərslər günü. İlqarın sevincli anları

İlqarın baxçada keçən günləri

İlqar sinif yoldaşları arasında özünü xoşbəxt sanardı

İlqar bağça yoldaşları arasında

İlqar oyuncaqları çox sevərdi

İlqar Leyla xanımın döyünən ürəyi idi

İlqar və Vüqar qohumlar arasında

İlqar məktəbli yoldaşları ilə

İlqar baxçanın ən cazibəli uşağı idi

Hicran xanım, oğlu İsmayıl və İlqarla

İlqar qardaşı Vüqarla qohumların toy məclisində

*Balaca İlqar yaxşı geyimi
ilə başqalarından fərqlən-
məyi çox sevirdi*

İlqar səliqəli uşaq idi

İlqar yoldaşları ilə

İlqar əsgər yoldaşları ilə

Vətəni Vətən edən oğullar

Həm Birinci Qarabağ müharibəsində, həm də İkinci Vətən müharibəsində xalqımızın minlərlə qeyrətli oğul və qızları əbədiyyətə ucaldı. Bu dəfə də tam əmin olduq ki, Vətəni onun qoynunda məxsən quran oğullar qoruyur. Elə bu minvalla, biz də sonrakı nəsillərə deyirik: "Vətən sizə əmanətdir!".

Bəli, Vətəni özünə əmanət bilən oğullardan biri də əslən Qubadlıdan olan, Bakı şəhəri Binəqədi rayonu Rəsulzadə qəsəbəsində doğulan və böyüyən Əhmədov İlqar Adil oğlu idi. Onun şücatəi və hünəri bu gün də dillərdə dastandır.

İlqar Adil oğlu Əhmədov 1978-ci il aprelin 6-da Bakı şəhəri Binəqədi rayonu Rəsulzadə qəsəbəsində anadan olub. Əslən Qubadlı rayonundandır. Binəqədi rayonundakı 100 sayılı orta məktəbdə rus bölməsində təhsil alıb. Qafur Məmmədov adına Dənizçilik Akademiyasının (rus bölməsində) Elektromexanika fakültəsində oxuyub. Dördüncü kursda ikən könüllü olaraq hərbi xidmətə gedib. Gəncə şəhərində hərbi xidmət keçib. Sonra Tərtərə göndərilib. Tərtərdəki "N" sayılı hərbi hissədə əsgər-kəşfiyyatçı kimi qulluq edib. 2000-ci il yanvarın 26-da kəşfiyyatdan qayıdarkən erməni xəyanəti nəticəsində minaya düşüb şəhid olub.

İlqar Əhmədov çox vətənpərvər insan olub. Hələ xidmətdən əvvəl Qubadlının müdafiəsində duran döyüşçülərlə əlaqə qurub. Bu da onun güclü Vətən sevgisindən xəbər verir.

İlqar Adil oğlu Əhmədov hərbi xidməti zamanı dəfələrlə fərqlənib, layiqli qulluğuna görə məzuniyyətə buraxılıb.

İlqar Əhmədovun qəhrəmanlığı xalqımıza yaxşı bəllidir. Onun kəşfiyyatçı-əsgər kimi ermənilərə vurduğu zərbə bu gün də böyük ehtiramla xatırlanır. Dövlətimiz də onun Vətən uğrundakı xidmətlərini yüksək qiymətləndirib. Elə keçən il şəhid İlqarın yaşadığı evin qarşısında barelyevinin açılması da bu diqqətin bir təzahürüdür.

26 yanvar 2023-cü il tarixində şəhid Əhmədov İlqar Adil oğlunun yaşadığı evin qarşısında barelyefinin açılışı oldu. Mərasimdə şəhidin xatirəsi ehtiramla yad olundu, barelyefin qarşısına əklil qoyuldu, gül dəstələri düzüldü.

Mərasimdə şəhidin ailə üzvləri, Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkili şöbəsinin müdiri Səməndər Mənefov, Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının M.Ə.Rəsulzadə qəsəbəsi inzibati ərazi dairəsi

üzrə nümayəndəsi Zaur Qafarov, M.Ə.Rəsulzadə Qəsəbə Bələdiyyəsinin sədri Hümmət Hüseynov, 100 №-li tam orta məktəbin müəllim və şagird kollektivi, rayon ictimaiyyəti iştirak etdilər.

Mərasimdə bütün şəhidlərimizin əziz xatirəsini yad edərək onların valideynlərinə və yaxınlarına ehtiramını bildirən Rayon İcra Hakimiyyətinin Aparatının Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkili şöbəsinin müdiri Səməndər Mənəfov, M.Ə.Rəsulzadə Qəsəbə Bələdiyyəsinin sədri Hümmət Hüseynov çıxışlarında Vətən yolunda şəhid olmuş hər bir igdimizin xatirəsinin daim əziz tutulmasının önəmindən, şəhidlərimizin hər zaman bizim fəxr yerimiz, qürür mənbəyimiz olmasından söhbət açaraq, torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü yolunda canından keçən bütün şəhidlərimizə Allahdan rəhmət, qazilərimizə can sağlığı diləyərək qəhrəman əsgər və zabitlərimizlə bütün xalqımızın qürur duyduğunu qeyd etdilər. Çıxış edənlər bildirdilər ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 gün ərzində qəhrəman əsgərlərimiz şanlı tarix yazdılar, bayrağımızı zirvələrdə dalğalandırdılar.

Əhmədov İlqar Adil oğlu ilə bağlı xatirələrini bölüşən valideynləri onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab

İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya dərin təşəkkürlərini və minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Xatırladaq ki, şəhid Əhmədov İlqar Adil oğlunun xatirəsinə valideynləri tərəfindən yaşadığı binanın qarşısında besetka da düzəldilib. Burada hər gün onlarla insan İlqar Əhmədovu anır, ruhuna dua və rəhmət oxuyur, onu belə qeyrətli böyüdən valideynlərinə minnətdarlıq edirlər.

Şəhidin xatirəsinə yeni inşa olunmuş besetkada həmçinin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş soydaşlarımızın əziz xatirəsi yad edilir, eh-san süfrələri açılır, onların ruhuna fatihələr oxunur.

Şəhid İlqar Əhmədovun anası Leyla xanımın ən böyük arzusu odur ki, bir vaxtlar yaşadığı küçəyə oğlunun - İlqar Əhmədovun adı verilsin. Bu arzusu həyata keçərsə, özünü rahat hiss edər, İlqarsız günlərinə tab gətirər.

İnanırıq ki, aidiyyatı orqanlar şəhid anasının bu xahişini eşidər, bir vaxtlar yaşadığı küçəyə 2000-ci ildə şəhid olan qəhrəman döyüşçü, cəsur kəşfiyyatçı İlqar Adil oğlu Əhmədovun adı verilər. Bu, həm də İlqarın timsalında Azərbaycanın bütün şəhidlərinə əbədi bir ehtiram nümunəsi, valideynlərinə isə bir toxtaqlıq olar.

Əlbəttə, Azərbaycan dövləti heç bir şəhidi diqqət-

dən kənarında qoymayıb. Heç şübhəsiz, bəlkə də üzərində ciddi-cəhdlə işlədiyimiz bu kitab çap olunana qədər, bəlkə də kitabın təqdimatı ərəfələrində eşidərik ki, yaşadığı küçəyə İlqar Əhmədovun adı verilib, şəhidin adı və xatirəsi əbədiləşdirilib.

Doğrudan da, insan ömrü axar su kimidir; illər bir-birini əvəz etdikcə, yaş artır, könül duyğuları daha rəngarəng olur. Lakin insan həyatdan köçəndə, duyğular da həyatın zülmətləri kimi rəng alır, ürəklər qəm-qüسسə, ağrı-acı ilə dolur.

Bəzən də adama elə gəlir ki, ömür sadəcə, sevdə, qəm-qüسسə dolu bir qatardır, sərnəşinə ehtiyac duymadan sürətlə ötüb keçir... Təəssüflər olsun ki, o "qatar" qəfil, gözlənilmədən, heç xəbər də etmədən insanları alıb aparır, arxada qucaq dolu göz yaşı qoyur...

Həyata gələndən insan axtarışda olur; kimi arzularının dalınca sərgərdan gəzir, kimi də duyğularını işıqlı anlara batırıb uca zirvələr axtarır. Təbii ki, şəhid İlqar Əhmədov da uca zirvələr axtara-axtara ailəsindən, doğmalarından və dostlarından ayrılıb - əbədiyyət mənzilinə köç etdi. Əlində tutduğu ömür məşəli onu hamıdan uzaq əlçatmazlığa apardı. Nə yaşadı ki, İlqar?! O, hələ ömür çiçəklərini qoxlayırdı... Dodaqlarında "Allaha şükür" kəlməsi pıçıldayanda, amansız əcəl ortaya elə bir ayrılıq saldı ki...

Hamımız yaxşı bilirik ki, Vətən uğrunda şəhid

olan oğullarımızın qəhrəmanlıqları tarixdə əbədilik haqqı tapır. Bu şərəfli missiya əsrlərlə nəsillərin yaddaşında dərin izlər buraxıb. Bəli, nə qədər ki, mübarizə var, qəhrəmanlıq da bir Vətən sevdası kimi özünü göstərəcək.

Bəllidir ki, 1988-ci ildə başlanan çirkin siyasi oyunlar xalqımızın qeyrət hissini oyatdı və bu, Birinci Qarabağ müharibəsinə zəmin verdi, müəyyən səbəblərdən 1992-1994-cü illərdə Azərbaycan iyirmi faizdən artıq torpağını itirdi. Bu müharibədə xalqımızın minlərlə qeyrətli oğlu torpaq uğrunda canından keçdi.

Belə qəhrəman oğullardan biri də İlqar Adil oğlu Əhmədov idi...

İlqar Adil oğlu Əhmədov qardaşı Vüqardan 9 yaş böyük olub. Həmişə onu çiyinlərində gəzdirib. Bununla qardaşına olan sevgisini ifadə edib. Əlbəttə, bütün ailələrdə qardaşlar arasında yaş fərqi həmişə sevgi ilə təzahür edib. Ancaq İlqarın qardaşı Vüqara olan sevgisi tamamilə ayrı bir hissdır. O, bəlkə də qardaşını beş-on dəqiqə gec görəndə darıxıb, sarsılıb, gözləri elə onu axtarıb. Bu sevgi hissi həm də kökdən, mayadan, halal ailədən gəlir.

İlqarın böyük diqqət və qayğı göstərdiyi Vüqar 1986-cı ildə Bakı şəhəri Binəqədi rayonu Rəsulzadə qəsəbəsində anadan olub. Binəqədidəki 100 sayılı tam orta məktəbi bitirib. Həyata uşaq ikən qədəmlərini atdığı vaxt qardaşı İlqar şəhid olub. Qardaşının qəfil gə-

lən ölüm xəbəri onu necə sarsıdıbsa, aylarla özünə gələ bilməyib...

Vüqarın sonrakı taleyində də qardaşının yoxluğu başlıca səbəb kimi qeyd olunur...

İlqar həmişə anasına deyirmiş ki, darıxma, bir gün uyğun bir vaxtda evlənib səni sevindirəcəm. Mən kəşfiyyatçıyam. Belimdə 40 kiloqram ağırlığında yük gəzdirirəm. Hazırda evlənmək üçün fürsət və imkan yoxdur. Bundan qabaq Vətəni sevməli, ona könül bağlamalıyam. Vətən darda qalarsa, mənim ailə qurmağımın nə adı olar?! Onda Vətən məni qınamazmı? Ona görə də əvvəlcə Vətənin yaralarını sarıyım, sonra səni bu arzuna çatdıraram. Siz məndən narahat olmayın, qardaşımdan muğayat olun. O, mənim ürəyim, görən gözümüdür. Onu möhkəm qoruyun ki, mən də burada rahat olum...

Bəlkə də bu fikirləri deyəndə İlqarın heç ağılına da gəlməyib ki, qardaşı Vüqarın ölümü ailəni onun ölmündən də betər yandıracaq. Kim bilir, bəlkə də içinə nəşə dolubmuş ki, İlqar qardaşını hər zəng vuranda anasına tapşırırmış. Kim bilir, taleyin, bir də insanın gizli tərəflərini bilmək qeyri-mümkündür. Hər halda, İlqarın Vüqardan narahatlığı əbəs yerə deyilmiş...

Bir gün, Əhmədovlar ailəsinin sabahı dirigözlü açdığı o gün həyat böyük bir təlatüm yaratdı, cəbhədən ağır xəbərlər gəldi. Leyla xanım əllərini göyə açıb - Allah, sən özün xeyir elə, bu, nə xəbərlərdir, eşidirik?, - dedi. Anlar sürətlə ötüb keçdi, küçədə kimsə möhkəm səslə bildirdi ki, İlqarı vurublar, İlqar şəhid olub. Səs Leyla xanımın qulaqlarına çatanda, yazıq qadın yerində dondu, onu tərpedə bilmədilər, elə bildilər, böyük bir daşa toxunurlar. Sonra vücudu açıldı, ayağı yalın həyətə, oradan da küçəyə çıxdı, gözlərini ətrafa gəzdirdi, ürəyində dedi ki, Allah, eşitdiyim xəbər kaş yalan olaydı! Qəfildən bayaq çıxıran adam gözlərinə sataşdı, titrək və qorxaq nəzərlərlə onu süzdü, yəni soruşmaq istədi ki, sən kimdən bəhs edirsən, a bala? Həmin adam da təlaş içində, özü də bilmədən qəfil dedi ki, İlqarı vurublar, Leyla xala, İlqar şəhid olub.

Bu dəfə səs Leyla xanımı necə vurdusa, əlləri əsdi, dizləri boşaldı və anidən üzüstə yerə çırpıldı. Arxasınca gələnlər onu qaldırmaq istədilər, bacarmadılar, sanki Leyla xanım yerə yapışmışdı. Həyat yoldaşı güclə onu həyətə gətirdi, üzünə su çilədi, ancaq təlatümün təsirindən ona bir söz deyə bilmədi. Çevrilib küçədə səs-küy yaradan adama baxdı, O da böyük məyusluqla başını aşağı saldı.

Aradan beş-on dəqiqə keçməmiş həyətə bir neçə polis daxil oldu. Adil kişi polisləri görəndə başa düşdü ki,

oğlu şəhid olub. O da bərk sarsıldı, gözlərində sanki şimşək çaxdı, ancaq nə edəydi, ata idi, camaata görə özündə güc tapa bildi, duruşunu itirmədi. Fağır nəzərlərlə polislərə baxdı. Polislərdən biri çox ehtiyatla onun qoluna girib bir qədər kənara çəkdi, qulağına çox ehtiyatla, sakit səsle dedi ki, oğlun dünən şəhid olub. Kəşfiyyatdan qayıdarkən minaya düşüb.

Adil kişinin bir anda gözləri yaşla doldu. Hıçqırtısı ətrafı başına götürdü. El-elat, qonum-qonşular, eşidənbilən bir anda Adil kişinin həyətinə axışdı. Hətta elə sıxlıq oldu ki, Leyla xanım da, Adil kişi də, hətta polislər də güclə sezildi. Şəhid acısı ağır olur, göz yandırır, buna görə həyəətə yığışanların əksəri göz yaşlarını saxlaya bilmirdi. Qonşu qadınlar Leyla xanımın, kişilər də Adil kişinin başına toplaşmışdı.

Günün daha narahat çağında cır səsi ilə aləmi titrədən təcili yardım maşını Adil kişinin həyətinin qarşısında dayandı. Belə deyək, İlqar Adil oğlu Əhmədov şəhid olduğdan sonra ailəsinə gətirildi. Onun tabutunu həyətdə böyük izdiham qarşıladı. Onun dəfni də böyük izdihamla müşayiət olundu. Anasının arzusuna əsasən İlqarın nəşi Sumqayıt şəhər qəbiristanlığında - babasının, nənəsinin yanında torpağa tapşırıldı.

Bu, bir ana arzusu idi, bəlkə də çox adam səbəbini soruşmağa ürək etmədi...

Leyla xanım oğlu İlqarın hansı səbəbdən Sumqayıtdakı qəbiristanlıqda - qohumlarının yanında dəfn olunmasına özü aydınlıq gətirdi. Dedi ki, indi həyatda bir mən varam, bir də həyat yoldaşım. Ömür vəfa etməsə, biz də köçüb gedəcəyik. O zaman İlqar Bakıda - şəhidlərin uyuduğu məkanda tək qalacaq. Onu bizdən sonra orada kim ziyarət edəcək? Kim ondan ötrü orada göz yaşı axıdacaq? Kim onun məzarını gül-çiçəyə qərq edəcək? Söz yox, xalqımız hünərvər, qədirbilən xalqdır, ara-sıra oradakı şəhidlər ziyarət olunanda, kimsə İlqarın da ola bilsin, soyuq daşdan boylanın çöhrəsinə baxıb acıyacaq, ancaq bununla iş bitmir ki, qəbirlər ziyarət olunanda mənim balam qəribsəyəcək, narahat olacaq, sızıldayacaq, gözləri bizi axtaracaq. Mən bütün bunlara son qoymaq, daha doğrusu, rahat olmaq üçün balamı Sumqayıtda - babasının, nənəsinin yanında dəfn etdim. Neynəyim, ana ürəyidir, bir gün biz həyatda olmayanda, ən azından qohum-əqrəbə İlqarı ziyarət edəcək, onunla dərdləşəcək, şəhid adı ilə qürurlanacaq. Mən həm də İlqarı həmişə qardaşı Vüqarın gözlərinin qarşısında olsun deyər, Sumqayıta apardım. Ancaq hardan bilərdim ki, Vüqar bir gün İlqarın yoxluğuna, həyatın amansızlığına dözməyib bizdən çox uzaqlara - xarici ölkəyə gedəcək? Getdi, lakin bir müddətdən sonra düçar olduğum xəstəliyə dözməyib geriyyə qayıtdı.

Balam mənim dərdimi çəkirdi, özü həyatla vidalaşdı. İndi o da qardaşının yanındadır. Bəlkə də geriyyə onə görə qayıtdı balam. Qayıtdı ki, qardaşını qəbiristanlıqda tək qoymasın. Necə ki, İlqar həmişə ondan çox narahət idi, həmişə bizə deyirdi ki, qardaşımı qoruyun. O, mənim görə gözumdür. İlqardan sonra Vüqar öz ölümü ilə demək istədi ki, İlqar da onun görə gözüdür. Onu o soyuq torpaq altında tək buraxmaq mənim qardaşlıq şənimə sığmaz.

Bax, beləcə, hər iki oğlumu fələk məndən aldı. İndi mən bilmirəm, öz hayıma qalım, yoxsa balalarımın acılarına dözüəm. Siz deyın, buna ana ürəyi necə dözsün?

Leyla xanım elə bir sual verdi ki, cavab tapmaq, bu sualın qarşısında nəşə demək çox çətindir. Bu sual bəlkə də bütün sualların ən çətinidir. İki oğlu ölmüş ananın qançır olmuş dodaqlarının arasından çıxan bu sualın cavabı zənnimizcə, yoxdur. Ona görə biz də sual qarşısında - əslində, dağdan ağır bir ananın daşlaşmış baxışları qarşısında aciz qaldıq, başımızı aşağı salıb susmaqdan başqa əlacımız olmadı...

Şəhidin İlqar Əhmədovun atası Adil Əhmədov da öz insan qətiyyəti, mərdənəlik duyğusu ilə dövrünün hörmət qoyulan, rəğbət bəslənən insanlarındandır...

Əbəs yerə demirlər ki, insanlar əvvəlcə doğulduqları diyarın işığı olurlar. Zəhmət və əməkdə bərkiyənlər

illər sonra bütöv bir məmləkətin mayakına çevrilirlər. Adil Əhmədovun da bir vaxtlar həyat parıltısı hələ kövrək qığılcımlar səpən işığa bənzəyirdi. Lakin zaman öz atını çapa-çapa bu insanın vətəndaş böyüklüyündə bir mayak qurdu. Bu çarpazlıqda labirint xarakteri verən çətin illər onu zəhmətin qabarlı əlləri arasında sıxdı, bəzən cana doydurdu, amma ən çox ağrı-acı çəkdi.

Bir vaxtlar hər iki oğlu gözlərinin qarşısında idi, həyat gözəlliklərini gözəl ailə başçısı Adil Əhmədovun illərin qoynunda pərvazlanan ömür yolunda aydın xarakterizə etmək mümkün idi. Lakin indi onun vücudu ancaq susqunluqla toxtaqlıq tapır. Bir növ, hər iki oğlunu itirməsi onun həyat salnaməsində çəkilməz dərd kimi mənalanır.

Təəssüflər olsun ki, indi Adil Əhmədov gülməyi belə unudub, həyatın amansızlığına acıya-acıya qalıb. O, indi övladlarını yuxuda görür. Tez-tez də həyəətə, küçəyə boylanır, elə bilir, övladları indi gələcək, deyib-güləcəklər. Ancaq bu, heç də düşündüyü kimi deyil, çünki illərdir İlqarını gözləyirdi, təəssüflər olsun ki, o, geri gəlmədi, əksinə, hər dəfə özünün yoxluq acıları ilə bir ailənin qəlb yanğılarına, həm də çarəsiz bir atanın göz yaşlarına səbəb oldu.

Adil kişi ikinci oğlu Vüqarı da eynən bu tərzdə göz-

ləyir, elə bilir ki, o, harasa gedib, nə vaxtsa qayıdacaq... Nə yaxşı ki, belə zənn edir, əks təqdirdə ata ürəyi dayanar, ata qəlbi qəmli duyğular kimi parça-parça olar...

Eh, həyat, sən nə qədər amansızsan!

Adil kişinin övladları ata-analarına bağlı və son dərəcə sadıq olublar. Vüqar Əhmədov qardaşı İlqar şəhid olandan sonra həm qürurlanıb, həm də təəssüf hissi keçirib. İlqarın yoxluğu onu çox üzüb. O, İlqardan sonra burada duruş gətirə bilməyib və İsveçə - Stokholm şəhərinə gedib. Orada özünə iş qurub. Anasına deyib ki, darıxmayın, vətənə qayıdıb toy edəcəm, ailə quracam. Siz də nəvələrinizlə oynayacaq, gün keçirəcəksiniz.

Ancaq amansız həyat anası Leyla xanıma acımır. Həkimlər ona xərçəng diaqnozu qoyur. Bu acı xəbəri eşidən Vüqar iş-gücünü atıb Vətənə qayıdır, anasına həmdəm olur.

Doğma qardaş itkisi, anasının sağalmaz xəstəliyə düçar olması Vüqarı əməlli-başlı sarsıdır. Bu ağrı-acılara ürəyi tab gətirmir, dayanır...

Vüqarın qəfil ölümü ailəni elə yandırıb ki, özlərinə gələ bilmirlər. İlqar şəhid olanda ailə eynən bu qədər sarsılmışdı, ancaq Vüqarla təsəlli tapırdılar. İnanırdılar ki, Vüqar onlara həm özünün, həm də qardaşının şəhid olmuş arzularını daddıracaq. Buna görə İlqarın yoxluğuna tab gətirə, dözə bilirdilər. Həm də qürur duyurdu-

lar ki, İlqar Vətən yolunda, torpaq uğrunda canını fəda edib, şəhadətə yüksəlib, üzərində şərəfli bir ad daşıyır - şəhid adı.

Vüqarın qəfil ölümü Əhmədovlar ailəsinə elə təsir etdi ki, gözlərinin uclarında olan ümid işıqları tamamilə söndü. Yerdən-göydən əlləri üzüldü. İndi onların əl uzadacaqları kimsə yoxdur. Əllərini hara uzadırlarsa, boşa çıxır. Əllərini uzatdıqları səmtdə iki oğul yoxluğu görünür. Əlbəttə, bu, çox ağır müsibətdir, hər qəlb bu acıya dözə bilməz.

Övladları ilə bağlı suallarımıza Leyla xanım göz yaşları ilə cavab verir. O, ağlayır, ağlamaqdan daha çox, iç yandırır, biz də onu bu halı ilə seyr etməyi özümüzə borc bilirik. O, verdiyimiz sualların bəlkə də heç fərqiində deyil, haçandan-haçana özünə gəlir, ancaq gözlərində gilələnən yaşları silmir, daha doğrusu, silə bilmir, acı duyğularını otağın bir küncünə zilləyir və ağır-ağır deyir:

- Heç olmasa, Vüqar yanımda idi. Onunla nəfəs alırdım... İndi o da yoxdur. Mən balalarım neylədim ki, mənə atıb getdilər?! - Yenidən ağlayır, bu dəfə güclə də olsa, onu sakitləşdirə bilirik. Gözlərinin yaşını silir və sözünə davam edir: - Mən indi həyatdayam. Elə bilirsiniz, yaşayıram?! Hər gün yüz dəfə ölüb-dirilirəm. Oğlanlarımı evləndirə bilmədim. Daha doğrusu, zalım fələk buna imkan vermədi. Mən balalarım toy etmə-

dim, nəvə umurdum Allahdan, nəvə görmədim. Eh, indi mənim cismim yaşayır. Əslində, mən çoxdan ölmüşəm.

Bu sözlər elə-belə, sadə şəkildə deyilən sözlər deyil. Bu sözlərə canımı dözər, Allah?

Leyla xanım da həyat yoldaşı kimi, heç kimə bəlli etmədən övladlarının yolunu gözləyir, elə bilir, harasa gediblər, hansı ölkəyəsə məzuniyyətə göndəriliblər. Ana ürəyidi, neyləsin? Analar daha həssas olurlar. Onlar ruhun ölmədiyinə daha çox inanırlar. Leyla xanım da bu əhvalda övlad acılarına tutuşur...

Mənbələrdə deyilir ki, dünyanın heç bir yerində ananı seçmək mümkün deyil. Ana birdir... Allah-Təala ata və anaya yaxşılıq edən insanın ömrünü uzadar. Ana, ata yaxşı tərbiyə almışlarsa, uşaqlar da tərbiyəli olar. Ana, bala ucundan canını oda yaxar. Ana balaca uşaqların dodaqlarında və qəlbində Allahın adıdır. Ana bir olduğu kimi, Vətən də birdir...

Və deyilir: "Ana! Dünyada sənin müqəddəsliyini təmin edə biləcək hələ heç bir ölçü yoxdur, sənin əzəmətini təsvir edə biləcək hələ heç bir kitab yazılmamışdır". Ana haqqı, Tanrı haqqı. Ana hər cür fəzilətin, tərbiyənin beşiyi, ailə ocağının səadət keşikçisidir.

Ana, həyatın sonsuzluğudur. Ana kimi yar olmaz, Vətən kimi diyar...

Biz bu deyilənlərin hamısını Leyla xanımın ana surətində aşkar gördük. O, övladlarını elə tərbiyə etdi ki, böyüdükcə Vətəni öz anaları sandılar. İlqar Vətəni elə sevdi ki, onun uğrunda canını fəda etməkdən zərrə qədər çəkinmədi. Şəhadətə ucaldı, hamının sevimlisinə, geniş üfüqlərdə heç zaman sönməyəcək ulduzlara, işığa çevrildi. Bu fəhmdə Leyla xanımın da ana qətiyyəti, ana məhəbbəti və ana tərbiyəsi ümdə rol oynayır.

Vətən sevgisini bütün sevgilərdən yüksəkdə tutan İlqar Əhmədovun cəsur döyüşçü salnaməsi nəsilin yaddaşında silinməz izlər buraxıb. Bunu döyüşçü dostlarının onun haqqındakı tük ürpədən fikirləri də sübut edir: "İlqar Əhmədov sözündən, andından, əqidəsindən dönməyən cəsur, qorxmaz hərbi idi. Vətəni canından əziz tuturdu. Qorxunun nə olduğunu bilmirdi. Həmişə ön xəttə, cəbhənin ən qaynar nöqtələrində olardı. Komandirlər ona çox etibar edir, inanır və güvənirdilər. O, kəşfiyyatçı kimi həmişə fərqlənirdi. Biz onun vətənpərvərliyinə, döyüş bacarığına, cəsarətinə, əsl qəhrəmanlığına güvənib döyüşlərə atılırdıq..."

Əlbəttə, belə bir qəhrəman oğlu olan Vətən heç vaxt basılmaz.

Cəsur döyüşçünün Vətən sevdası daim bütün sevdalardan üstün olub...

Təəssüflər olsun ki, İlqar Əhmədovun yurdunda od qoruyanlar yoxdur - yəni o, ailə qurmağa macal tapmadı. Vətən sevgisi onu bu sevinc hissindən gen qoydu. Ancaq İlqar elə bir ucalığa qalxdı ki, oraya çoxları getmək istəyir, fəqət bu, onlara nəsisb olmur.

Bu gün təkcə ailəsi deyil, bütün Azərbaycan xalqı İlqar Əhmədovla qürur duyur, onun qəhrəmanlığına dərin ehtiram bildirir.

Birinci Qarabağ savaşında böyük mərdlik və şücaət göstərmiş oğulların sırasında İlqar Əhmədov da var. Onun Vətən sevgisi, cəsurluğu əsl vətəndaş olmasının bariz ifadəsidir.

İlqar Əhmədov Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün təmin olunması uğrunda döyüş əməliyyatlarında iştirak edib, hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirib.

Vətən uğrunda canını fəda etməklə şəhidlik zirvəsinə ucalmış İlqar Əhmədovun cismani yoxluğu böyük bir ailənin gözlərini ağlar qoyub. Onun kimi bir qəhrəmanın qanı ilə suvarılmış torpağın rəngi də bir ölüm anı qədər üzücüdür. Bu gün İlqarın əziz xatirəsi onu sevənlərin yaddaşında əbədi bir xatirəyə çevrilib. Vətən bu qəhrəman oğulla fəxr edir.

Vətənin qoynunda ölməyi özünə şərəf bilən qəhrəman döyüşçü, mərd, qorxmaz kəşfiyyatçı İlqar Əhmə-

dova Allahdan rəhmət diləyirik. O, cismən bizdən uzaqdadır, ruhən həmişə bizimlədir!

Ancaq nə qədər şərəf hissi ilə danışısaq, nə qədər fəxarət hissi ilə dolub-daşsaq da, Vətən uğrunda canlarını fəda etməklə şəhidlik zirvəsinə ucalmış bu qəhrəman oğulların cismani yoxluğu ailələrinin gözlərini ağlar, sinələrini dağlı qoyub. Ancaq sevindirici haldır ki, onların əziz xatirələri sevənlərinin yaddaşında əbədi bir salnaməyə, həyat işığına çevrilib.

Haqq sözdür, şəhidlər cismən doğmalarından ayrılır, əbədiyyən isə diri qalırlar. Bu barədə müxtəlif mənbələrdə müxtəlif fikirlər yer alıb...

Belə ifadələr də var: "Ağac qırılar, gövdəsi qalar. Əsgər gedər, namı qalar". Yəni, ağac bir xalqdır, onun kökünü kəsmək qeyri-mümkündür. Əsgər də xalqın qəhrəman oğludur, Vətən uğrunda canını fəda edər, şəhid adı qazanar, əbədiyyətə köçər.

Elə bu minvaldan çıxış edərək deyə bilərik ki, İlqar Adil oğlu Əhmədovun şəhid adı, Vətən sevgisi qəhrəmanlıq salnaməsidir, hünər salnaməsidir, bir də bizim hamımızın yaddaş tariximizdir.

Birinci Qarabağ müharibəsinin qələbə ilə başa çatmaması Azərbaycanın məğlubiyyəti hesab oluna bilməz. Əksinə, Birinci Qarabağ müşaribəsi sonrakı illərdə baş verəcək bütün münaqişə və müharibələrin təməl daşı idi. O təməl bərkidi və qeyrətli oğullarımız düşmə-

nə yerini göstərdi, üstəlik, 1988-ci ildən üzübəri həlak olmuş bütün oğul və qızların intiqamını ermənilərdən aldı.

Bu anlamda, torpaqlarımız uğrunda canını fəda etmiş İlqar Adil oğlu Əhmədovun əziz xatirəsi onları sevənlərin yaddaşında əbədi bir xatirəyə çevrilib. Vətən onun kimi qəhrəman oğulları ilə əbədi fəxr edir.

Haqq sözdür, insan bir amal uğrunda mübarizə apararsa, mütləq qalib gəlir. Bu mənada, Azərbaycan xalqı da ötən otuz ildə yalnız bir məqsəd üçün birləşdi, nəticədə, Müzəffər Ordumuz Ali Baş Komandanımızın əmri ilə işğal altındakı torpaqlarımızı, xüsusən də Qarabağın əsas göydələni hesab olunan Şuşanı, sonra da digər ərazilərimizi və əsasən, Qarabağı erməni faşistlərdən geri aldı.

Bu gün gənc nəsil son dərəcə vətənpərvərdir. 44 günlük müharibədə bu gənclər xalqımıza Zəfər sevinci yaşatdı. Bu sevincin əsas hədəfi isə cənab İlham Əliyevin apardığı sağlam gənclər siyasətidir. İndi hamı ölkə prezidentinin dediyi bu sözləri dilində şüara çevirib: "Bizim vətənpərvərlik məsələləri ilə bağlı çox fəal siyasətimiz olmuşdur. Gənc nəsli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etmək dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir. Gənclərimiz vətənpərvərdir, Vətənə bağlıdır və İkinci Qarabağ müharibəsi bunu göstərdi..."

Çox xoş haldır ki, Azərbaycan bu gün də ədalətli sülhün tərəfdarıdır. Ölkə başçısının irəli sürdüyü şərtlər ədalətlidir, beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Üç il əvvəl qazandığımız zəfərin də kökündə elə bu uğurlu siyasət durur. Bu siyasət bizə Zəfər hissi daddırdı. Bu Zəfər xalqımızın ən şərəfli, ən çox qürur duyduğu fərəhli andır.

Və birmənalı etiraf etməliyik ki, Vətən müharibəsinin qələbə ilə başa çatmasında Birinci Qarabağ savaşının və o ərəfələrdə canlarını Vətən yolunda fəda edən qəhrəman oğulların, onların təmsalında İlqar Adil oğlu Əhmədovun böyük rolu var. Onlar Birinci Qarabağ müharibəsinin təməlini elə qurdular ki, təxminən 30 il sonra Azərbaycanın İlqar kimi qeyrətli oğulları işğal altındakı torpaqlarımızın hamısını düşməndən geri aldı. Çox heyif İlqar o günü görmədi.

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

İlqar Əhmədov Azərbaycanın əsl vətəndaş kimi yetişən igid oğullarından biri idi. Canında, qanında Vətən sevdası tüğyan edən bu cəsur insan düşmənin iradəsini qıra bilmək üçün kəşfiyyatçı kimi aylarla səy göstərdi. O, bir amal uğrunda mübarizə apardı, yalnız bir məqsəd üçün orduda birləşdi, nəticədə, işğal altındakı torpaqlarımız uğrunda 2000-ci ilə qədər mübarizə apardı.

İlqar Əhmədov hərbi xidmətə gedəndə gənc idi, son

dərəcə vətənpərvər, son dərəcə qorxmaz idi. Vətənin keşiyində şərəflə durmaq onun birinci məsuliyyəti idi. O, inanırdı ki, gün gələcək, ölkədə aparılan uğurlu siyasət nəticəsində torpaqlarımız geri alınacaq, xalqımız Zəfər hissi dadacaq. Yanılmadı. İllər sonra - təxminən 30 il sonra Azərbaycanın qüdrətli Ordusu Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında torpaqlarımızı düşməndən geri aldı, xalqımız zəfər sevinci ilə coşdu. Bu Zəfər xalqımızın ən şərəfl, ən çox qürur duyduğu fərəhli an, İlqar Əhmədov üçün də sonsuz ehtiramdır.

İlqar Əhmədov Azərbaycanın bütövlüyü uğrunda göstərdiyi şücaətə görə bir neçə təltif və təşəkkür alıb. Bu, təkcə onun Vətən sevgisini bəzəyən mükafat rəmzi deyil, həm də vətənin öz vətəndaşına sevgi hissidir... Şəhid anası Leyla xanım deyir ki, İlqar mənim yüksək zirvədə dayanan güc mənbəyim idi. Vüqarı isə sabahlara baxışım hesab edirdim. Təəssüflər olsun ki, bütün arzularım gözümdə qaldı... ..

İlqar alicənab, xeyirxah, hamının qayğısına qalan insan idi. Sanki hamıya yaxşılıq etmək üçün doğulmuşdu. Həyatı boyu bu missiyaya sadıq qalmaq istəyirdi. Bəlkə də ən böyük arzusu bu idi. Düşünürdüm ki, biz hamımız İlqarın köməyi ilə həyatın çətin pillələrində duruş tapa biləcəyik. Çünki o, özü bu pillələrdə mətin, gözütox və möhkəm durmağı bacardı. O, bizim üçün ideal idi. Dostluqda, yoldaşlıqda əvəzi yox idi. Son nə-

fəsinə qədər ədalət hissini qorudu. O, mənim, elə bizim hamımızın yüksək zirvədə dayanan mayakımız idi. Cəsarətli, hünərli, vətənpərvər Azərbaycan oğlu idi.

Zənnimicə, xeyirxah işlərlə məşğul olan insanların baxışlarının təsirində işıq və zülmət ictimai mənə kəsb edir. Çünki xeyirxah insanlar zamanı çox vaxt işıqlı şəkildə təsvirə cəlb edirlər. İlqar da işıqla zülmətin ortaq xəttində səmt tapmağa müvəffəq olan cəsur oğul idi - qüsuruz əməli fəaliyyəti ilə dərin hörmət, rəğbət qazanmışdı, daşdığı missiyadan asılı olmayaraq hər kəsə Allahın sənət əsəri kimi baxırdı. O, alovlu vətəndaş, ürəyi Vətən sevgisi ilə dolu, həm də dəqiq, dürüst və hər şeyi qədərində ölçüb-biçən insan idi, onun kimi zəhmətkeş, xeyirxah insanların adları çəkildə, istə-istəməz qürur duyuruq.

İlqarın həmişə aydın mövqeyə sahib olması, taleyüklü məqamlarda ən doğru, dürüst olanı seçməsi, lazımı anda qətiyyət, cəsarət nümayiş etdirməsi də onun insanlıq qayəsi idi.

*Hikmət Məlikzadə,
Şair, prezident mükafatçısı*

*Yada düşər xatirələr...
Həzin-həzin aqlaram...*

İlqarı uşaqlıqdan tanıyıram. İlqar bizim kəndimizdə böyüyüb. Uşaq vaxtı öz yoldaşlarından çox seçilirdi. Təvazökar, qocaq bir uşaq idi. Həmişə özündən yaşca böyük uşaqlarla yoldaşlıq edərdi, vətənpərvərliyi ilə başqalarından fərqlənirdi. Belə ki, məlum Qarabağ hadisələrində həmişə öz həyəcanını gizlədə bilmirdi.

Ermənilərin təcavüzü başlayanda İlqarın az yaşı var idi. Yaşı imkan vermirdi ki, döyüş sahələrinə getsin. Hər gün yanıma gəlirdi ki, məni də özünlə apar, bəlkə bir köməklik etdim.

Nəhayət, 1992-ci ilin iyul ayında onu batalyona gətirdim. Fiziki hazırlığı, əsgərlərə kömək etməyə imkan verirdi. 1992-ci ilin avqustun 6-7-də Laçın istiqamətində güclü döyüş başladı, həmin döyüşdə batalyonumuzdan 12 nəfər şəhid oldu. Onlardan 3 nəfəri Milli Qəhrəman adı aldı, I Şəhidlər Xiyabanında dəfn edildilər. Həmin döyüşdən sonra İlqar çox sarsılmışdı, buna baxmayaraq, yaralıların təxliyəsində çox fəal iştirak edirdi. İndi mən "Ağ atlı oğlan" filminə baxanda, ancaq İlqarı fikirləşirəm.

1993-cü ilin avqustun 30-da Qubadlının Həkəri çayı istiqamətində yerləşən kəndlərin çıxarılmasında İlqar əhaliyə çox köməklik etdi.

Qarabağ hadisələri İlqarı çox sarsıtmışdı. Həmişə onunla söhbət edəndə qəzəbdən əsirdi və ermənilərdən qisas alacağını deyirdi.

Nəhayət, təhsilini yarımçıq qoyaraq könüllü hərbi xidmətə gəldi... Onun həm fiziki gücünü, həm də təcürübəsini nəzərə alaraq, kəşfiyyat bölməsinə götürdülər. Xidməti dövründə verilən tapşırıqları ləyaqətlə yerinə yetirdi. Dəfələrlə məxfi məlumatlarla geri dönmüşdü.

Komandir heyətinin rəğbətini qazanmışdı. Axırınıcı dəfə kəşfiyyata gedəndə mənfur düşmənin basdırdığı minaya tuş gəlmişdi və şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdi.

Allah İlqar balamıza rəhmət eləsin! İlqar haqqında çox yazmaq olar, amma onu xatırlayanda çox həyəcanlanıram. Belə oğul böyüdən ata-ana qarşısında ancaq baş əyə bilərəm. Yerini cənnət olsun, cavan dostum!

*İnaməddin Məhyəddinov,
Batalyon komandiri,
I Qarabağ müharibəsi qazisi,
Prezident təqaüdçüsü,*

Əhmədov Vüqarın 5-ci sinifdən 11-ci sinfi bitirənədək sinif rəhbəri olmuşam. Vüqar çox təbiyəli, dünya-görüşlü və yaradıcı bir şagird idi. Dərslərini çalışqanlıqla oxuyar, müəllimlərdən həmişə öyrənməyə çalışardı. Müəllimlər və sinif yoldaşları onu mehriban, dostcanlı bir şagird kimi indi də yada salırlar. Vüqar məktəbi bitirdikdən sonra da məktəbə gələr, ona dərs deyən müəllimləri, xüsusilə də mənəmlə görüşərdi. Mən onu digər şagirdlərdən məhz bu xüsusiyyətinə görə fərqləndirirdim. Vüqar öz doğma məktəbini və ona dərs deyən müəllimləri unutmurdu.

Vüqarın ölümü onun doğmaları kimi mənə və bütün müəllim kollektivini sarsıtdı. Onun ölüm xəbərini biz çox yangı ilə qarşıladıq. Allah ona rəhmət eləsin, nur içində yatsın Vüqar balamız!

*Xuraman Qafarova,
sinif rəhbəri*

İlqar tərbiyəli, sakit, səliqəli bir uşaq idi. Hər gün anası onu dərşə gətirirdi. Ağ səliqəli köynəyi, gülər üzü ilə diqqəti cəlb edirdi. Unuda bilmədiyim bir hadisə mənim diqqətimi çəkdi, İlqar rusca çox gözəl danışırdı.

İlqar həmişə dərşə hazır və cavab verməyə canfəşanlıq edən şagird idi. Keçirilən bayram və tədbirlərdə həvəslə iştirak edirdi. Oxuduğu illərdə bir dəfə də olsun dərşə hazırlıqsız gəldiyi olmayıb. Sınıfdə yoldaşları ilə mehriban idi. Hamının hörmət və məhəbbətini qazanmışdı.

Bu hal hər kəsə nəşib olmur. Mən belə bir şagirdim olduđu üçün fəxr edirəm. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, ruhları şad olsun! Qazilərimizə can sağlığı, valideynlərinə də səbr versin!

*Zemfira Hüseynqızı,
sınıf müəlliməsi*

Heç kəs anadan qəhrəman doğulmur. Onu yaşadığı zaman, ətrafında cərəyan edən hadisələr, malik olduğu xarakter yetişdirir. Xalqımızın şanlı tarixi qəhrəmanlıq səhifələri ilə zəngindir.

Mayası igidlik və vətənpərvərliklə yoğrulan bu xalq, öyilməzliyini hər zaman sübut edib. Qəhrəmanları olmayan millət tarixin sınaqlarından keçə bilməz. Qəhrəmanlıq edənlər də, onu tarixə yazanlar da vətənin igid oğlanlarıdır.

Bu igid övladlardan biri də Əhmədov İlqar Adil oğludur. Onun təhsil aldığı illər mənim rəhbərlik etdiyim illərə təsadüf etməsə də, ona dərs deyən müəllimlərin İlqar haqqında yüksək fikirlərini eşitmişəm.

İlqar kiçik yaşlarından bu davranışları ilə yaşadlarından seçilmişdi. Ədəbiyyat müəlliməsinin söylədiklərinə görə İlqarın vətənə sevgisi, onun inşa yazılarında da hiss olunurdu. Erməni faşistlərinin uşaqlara, ağsaqqal və ağbirçəklərə verdiyi işgəncələri gördükdə onun ürəyində qəhrəmanlığın ilk sətirləri yazılıbmış və bunu hərbi xidmət zamanı göstərdiyi əvəz edilməz igidlikləri ilə sübut etdi.

İlqarın keçdiyi həyat yolunu biz indiki və bundan sonra gələn nəsillərə örnək olaraq tövsiyyə edirik. Fəxr edirik ki, İlqar kimi qəhrəman, mərd oğullarımız olub.

*Gülnarə Məmmədova,
100 saylı tam orta məktəbin direktoru*

Vüqarı ibtidai sinifdən tanıyıram. Bir yerdə yaddaqalan xatirələrimiz olub. Hər zaman sinif yoldaşlarımızla görüşəndə Vüqarla bağlı nəsə bir xatirə yadıma düşür, onu danışırım. Vüqar qədər cəsur, qorxu bilməyən ikinci bir adam tanımıram.

Bizdən aşağı sinifdə oxuyan uşaqlarla mübahisəmiz olmuşdu. Onların bizdən 4-5 yaş böyük olan havadarlarını əlbəyaxa döyüş zamanı, Vüqar yerində oturdu. Bu epizodu sözlərlə ifadə etmək çox çətindir. Bütün ətrafdakılar bizi ayırana qədər onlarla savaşıdıq.

Vüqar mənim üçün əvəzolunmaz bir dost idi. Onun olduğu bütün məclislər şən keçirdi. Allah Vüqara rəhmət eləsin!

Elnur Eyvazov
sinif yoldaşı

Qardaşımız, sinif yoldaşımız İlqar Əhmədov mənim yaddaşında həssas, gülürüz insan kimi qaldı. Onun mübarək xatirəsi qarşısında baş əyirik. İlqar kimi qardaşların, vətən övladlarının sayəsində biz indi dinc, azad ölkədə yaşayırıq. Allah rəhmət eləsin. Məkanı cənnət olsun!

Fəyal Abbasova-Rəsulova
sinif yoldaşı

İlqar Əhmədov bizim uşaqlıq dostumuz, xatirələrimin obrazı idi. İlqar bizim üçün səmimi anlayışlı dost idi. Onu müəllimlər nadincliyi ilə tanısalar da, nadinc olduğu qədər də mərd, vətənpərvər, vicdanlı oğlan idi. İlqar xalqı üçün qəhrəman bizim üçün isə çox dəyər verdiyimiz dostumuz olaraq yaddaşımızda qalacaq.

Allah rəhmət eləsin! İlqar sən hər zaman bizim qəlbimizdə yaşayacaqsan!

Mehparə Şahnazova
sinif yoldaşı

İlqar, çox tez aramızdan ayrıldın. Ağrılarımızı sözlər ifadə edə bilməz.

Əzizim, sən bizim yaralı qartalımızsan. Sənin xatirən həmişə yaşayacaq. Səni həmişə xatırlayacağıq. Uşaqlığımızı müqəddəs xatirələrlə yad edəcəyik. Yaxşı ki, sənin kimi mərd, igid, vətənpərvər sinif yoldaşımız olub.

Sən ömrünün baharında torpaq uğrunda döyüldə şəhidlik zirvəsinə ucaldın. Bizi çox qürurlandırdın, səni heç vaxt unutmayacağıq!

*Tahir Qasimov,
sinif yoldaşı*

İlqar haqqında keçmiş zamanda danışmaq çox çətin idi. Təəssüf ki, biz onu illər əvvəl itirdik. İlqarın siması bu gündə mənim yaddaşımdadır. Məktəb illərində cəsur, gülürüz, dostluğa sadıq olan yoldaş idi. Bu xarakteri onun sonrakı həyatında da özünü göstərdi.

İlqar, yerin görünür, sən daim yanımızda və ürəyimizdəsən! Allah sənə rəhmət eləsin!

*Ceyhun Rzayev,
sinif yoldaşı*

Tarixə yazılan günlərin hamısı yaddaqalan olmur. Şəhid Əhmədov İlqar Adil oğlu xatirələrimizdə unudulmaz iz buraxıb. Bildiyimiz kimi, İlqarın hərbi xidmətdə olduğu dövr və yer çətinliklərlə dolu idi.

Vüqar rəhmətlik də qardaşı kimi o vaxtlar çox çətin hesab edilən Goranboy rayonu ərazisində yerləşən hərbi hissədə xidmət keçmişdi.

İlqarı biz ancaq qardaşı - sinif yoldaşımız Əhmədov Vüqarın və ailəsinin söylədiklərindən xatırlayırıq. İlqar kimi Vüqarın da ölümü bizi çox sarsıtmışdır. Məktəbdə oxuduğumuz dövrdə rəhmətlik Vüqar məktəbin daim fəal üzvlərindən olmuşdur. Məktəbdə, Binəqədi rayonunda keçirilən tədbirlərdə, idman və hərbi yarışlarda öndə gedənlərdən idi.

Vüqarla birlikdə qatıldığımız tədbirlərdə və yarışlarda yüksək nəticələr əldə etmişik. Vüqarın döyüşkən ruhlu, inadkar olması qardaşı İlqardan keçmişdir.

Heç vaxt yadımdan çıxmaz. Soyuq qış günlərindən biri idi. Sinif yoldaşlarımızla qəsəbəmizdə yerləşən istirahət parkından keçirdik. Həmin dövrdə yaxınlıqda

yerləşən başqa məktəbin şagirdləri parkda dayanmışdılar. Vüqarın cüssəsi və qorxmaz olması onlarda qıcıq yaratmışdı. Keçərkən həmin uşaqlardan biri nəlayiq söz işlətdi. Hamıdan birinci Vüqar qabağa keçdi və heç kimin gözləmədiyi halda bizdən böyük olan həmin oğlanı vurdu. Dərhal ara qarışdı. Sakitçilik yarananda Vüqarın bizə imkan vermədən üç nəfəri əzişdirdiyini gördük.

Vüqar da, qardaşı İlqar kimi aramızdan nakam köçdü. Sonuncu görüşümüzü yaxşı xatırlayıram. Rəhmətə getməmişdən bir neçə gün əvvəl xarici ölkədən gəlmişdi. Restoranda çörək yeyib, çay içirdik. Görüşərik dedi, sağollaşıb ayrıldıq.

Onun siması hələ də gözlərimin qabağındadır. Həmin gecə onun acı xəbərini eşitdim. O qara xəbəri heç zaman unuda bilmirəm. Yeri cənnət olsun!

*Rauf Xatınov,
sinif yoldaşı*

100 sayılı məktəbə yeni gəlmişdim. Hər dəfə mənə 5-ci sinifi tapşırırdılar və mən bunu bəyənidim. Çünki sinfi əvvəldən sona kimi aparanda artıq şagirdlərin bütün mənfi, müsbət cəhətləri, onların xarakteri, bacarığı, söyləri göz qabağında olurdu.

Belə siniflərdən biri bizim Xurmayə müəllimənin sinfi oldu.

Uşaqlar isə hərəsi bir fərd, hərəsi bir aləm, bir dünyaya idilər. İçərilərində Vüqar adında bir uşaq var idi. O, mənim diqqətimi cəlb eləmişdi. Çox həssas, sakit və bir qədər utancaq şagird idi.

İllər keçir, uşaqlar böyüyür, dəyişirdilər. Vüqar da təbii ki, sinifdən-sinfə dəyişirdi, amma sakitliyini, həssaslığını dəyişmirdi. Bir də yuxarı siniflərdə artıq təmkinli olmuşdu.

İnsanlar arasında inam, etibar haqqında belə bir aforizm yaranıb: "Mən sənənlə kəşfiyyata gedərəm". Bax, Vüqar elə şagirdlərdən idi. Sinfin qızlarının xətrinə heç vaxt dəymirdi, əksinə onları qoruyurdu. Şit zarafatlar xoşuna gəlmirdi.

Müəllimlərə qarşı çox diqqətçil idi. Bəzən tədbirlərlə əlaqədar işim çox olurdu. Vüqar bunu o saat hiss edirdi və mənə yaxınlaşıb: "Müəllimə, kömək lazımdır? Dərs zamanı, "Uşaqlar, sakit olun, müəllimə mane olursunuz"- deyirdi.

Bilirsiniz, tərbiyə, həssaslıq, böyüyə-kiciyə hörmət, evə, doğmalara, vətənə bağlılıq bizim qanımızda, canımızda, qəlbimizdədir!

Vüqar da qəlbimizdə, ürəyimizdə yaşayır. Yeri cənnət olsun!

*Nüşabə Məmmədova,
dil və əbədiyyat müəllimi*

1978-ci ilin aprel ayında Əhmədovlar ailəsində sevinc dolu bir gün oldu - oğlan uşağı dünyaya gəldi. Onun gəlişi ailəni sevindirdi. Bu ailədə iki övlad böyüdü, qonşuların sevimlisi oldu bu oğullar. Elə bilirdik ki, onlar öz balamızdır.

İllər keçdikcə bu oğlan uşaqları hamının rəğbətini qazandı. Evdə valideynlərinin, qonşularının, məktəbdə də müəllimlərinin sevimlisi oldular.

İlqar uşaq vaxtlarından vətənpərvər idi. Valideyn iclaslarında atası Adil, anası Leyla sevinclərindən yerəgöyə sığmırdılar. İlqar məktəbin hərbi dərslərində çox fəal idi. Əsgərlik zamanı hərbi xidmətini yerinə yetirən zaman mina partlayışı nəticəsində şəhid olmuşdur. Allah rəhmət eləsin! Qəbri nurla dolsun!

*Firəngiz xanım,
qonşu*

Leyla xanımı 1992-ci ildən tanıyıram. Övladları İlqar və Vüqarı tez-tez görürdüm. İlqarın o zaman 17 yaşı olardı. Məhlənin uşaqlarını futbol oynamağa yığdı. Uşaqlar da onu çox istəyirdi. Mehriban, qanacaqlı bir gənc idi. Vüqar İlqardan 9 yaş kiçik idi. Həyətdə hərdən uzaqlaşanda Leyla xala onu çağırardı. Mənim oğlumun o zaman 3 yaşı var idi. Leyla xalanın uşaqlara verdiyi təlim-tərbiyə məni valeh edirdi. Leyla ana övladlarına çox nümunəvi valideyn idi. İllər keçdi uşaqlar böyüdü və küçəmizin ən yaraşlıqlı və tərbiyəli oğlanları oldular.

Allah yazan yazını heç kim poza bilməz. Gözü yaşlı valideynlərə nə deyəsən? Təskinlikdən başqa nəyə gücümüz çatır? Allah səbr versin!

*Pərvanə Şükürova,
qonşu*

Allah-təala bu ailəyə 2 övlad nəşib etmişdi. İlqara şəhidlik məqamı nəşib oldu. İlqar həyətimizin yeganə şəhididir. Şəhid İlqar haqqında çox söz yazı bilərəm, qıssası onu deyə bilərəm ki, ata-anaya layiqli övlad idi. Kiçik oğlu Vüqar isə böyük qardaşı İlqar kimi vətənpərvər övlad olmuşdu. Onların ölüm xəbərlərini eşidəndə binamız tərənirdi. Mən bu ailəni özümə yaxın bilərəm. İki oğul itirən ata-ana qarışısında baş əyirəm. Allah səbr versin!

*Ənvər Şükürov,
qonşu*

İlqar mənim üçün əziz və dəyərli bir insan kimi yadımda qalıb. Altı yaşım olanda o, şəhid olmuşdu. Buna baxmayaraq, ürəyimdə və xatirələrimdə yaşayır.

Məni və qardaşımı baxçadan gətirərdi, bizə "lombada" rəqsini öyrədərdi. Həmişə arzularım ki, İlqarın toylunda onunla birlikdə "lombada" oynayam. Amma olmadı, mən fikrimdə və xəyallarımda onunla "lombada" oynadım. İlqar, mənim ilk qəhrəmanım oldu. İlqar, səni heç vaxt unutmuyacam, əziz qardaşım!

*İlahə Mehdiyeva,
xalası qızı*

1982-ci ildən MKİS-də işə başlamışam. 1990-cı illərdə İlqarı, atası Adil kişini və anası Leyla xanımı tanımışam.

Bu ailə sakit, qonşuları ilə yaxşı münasibətləri olub. Şəhid İlqar isə uca boylu, yaraşığı gənc idi. Uşaqlıqdan hiss olunurdu ki, mərd oğlandı. Qonşu uşaqlarla həyətdə oynayanda dalaşqan uşaqları ayırır, haqlı uşaqların qeyrətini çəkirdi. Valideynlərinin bir sözünü iki eləməzdi. Azərbaycanın igid, mərd gəncləri kimi vətənə xidmətə getdi.

2000-ci ilin yanvar ayında İlqarın şəhid olması barədə hərbi komissarlıq tərəfindən bizə məlumat verildi. Onun cənazəsini hərbi komissarlığın əməkdaşları ilə birlikdə ailəsinə təhvil verdik və onun dəfnini təşkil etdik.

Onunla gələn əsgər dostları İlqarın cəsarətli, vətənpərvər igid olduğu barədə danışırdılar.

Uca Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! İlqar balamızın qəbri nurla dolsun!

*Məhərrəm Həsənov,
145 saylı MKİS-in mühəndisi*

İlqar və Vüqarla uşaqlığımız, gəncliyimiz bir məhlə-də keçib. Onlarla bağlı xatirələrimiz çoxdur. İlqar məndən böyük, Vüqar isə kiçik idi. Biz çox mehriban və yaxın olmuşuq. Demək olar hər iki qardaşın xasiyyətləri oxşar idi. Mərd, qorxmaz, vətənpərvər, haqsızlığa, ədalətsizliyə böyun əyməyən uşaqlar idi. Qonşuluqda hamının xeyir-şərinə kömək edərdilər. Eyni zamanda zəhmətkeş idilər. İlqar hərbi əməliyyat zamanı qəhrəmancasına şəhid olmuşdu.

Təbii ki, İlqar və Vüqarın belə ruhda böyümələrinin əsas səbəbləri valideynləri Leyla xalanın, Adil dayının verdiyi təlim-tərbiyədir. Onlar övladlarının uğurlarına sevinirdilər.

Fəxr edirəm ki, İlqar və Vüqar kimi qonşularımız və eyni zamanda dostlarımız olub. Allah hər iki qardaşa rəhmət eləsin!

*Nazim Abbasov,
qonşu*

Şəhidimiz İlqarın atası Adil qardaş, anası Leyla xanım ilə uzun illərdi ki, qonşu olduğumuzdan bizim münasibətimiz qohumluq münasibəti qədər yaxındır. Çox sevdiyimiz bu ailədə doğulub-böyüyən İlqarımız tərbiyəsi ilə və böyüklərə qarşı hörməti ilə uşaq yaşından hər birimizin sevimlisi olmuşdur.

İlqarın şəhidlik xəbəri Adil qardaş və Leyla xanım qədər bizi də sarsıtmışdı. Aramızdan tez ayrılmasına üzülsək də, şəhidlik kimi uca ada sahib olması qürur və fəxr yerimizdir. Şəhidlər ölmür, əbədi yaşayır.

Unudulmaz şəhidimiz İlqara və qardaşı Vüqarı Allahdan rəhmət diləyirik!

*Əliheydər Məmmədov,
qonşu*

Leyla bacımın qəhrəman oğlu İlqar bizim ailəmizin ilk nəvəsidir. Babasının, nənəsinin və hər birimizin gözüümüzün ilk nuru, hamımızın sevimlisi idi. İlqarı bütün uşaqlardan çox istəyirdik. Bacıoğlu İlqar ürəkli, güclü, mərd bir oğlan idi. İlqar iki il bizim kəndin məktəbində 7-8-ci siniflərdə oxudu. Həmin vaxt İlqar bizdə qalırdı. Kəndin yaxınlığında hərbi hissə var idi. İlqar hər gün hərbi hissəyə gedib gəlirdi. Deyirdim: "Ay bala, sən hələ uşaqsan, sənin hərbi hissəyə gedib-gəlməyin düzgün deyil. Çünki hələ buna sənin yaşın çatmır".

İlqar evdə olan yeməkdən, bağda yetişən meyvələrdən dərib, bir səbətə yığıb aparıb əsgərlərə verərdi. Deyirdi ki, dayı, mən də əsgərliyə getmək istəyirəm. Əsgərlərlə bərabər döyüşüb torpaqlarımızın azadlığı üçün mən də istəyirəm ki, nəsə köməklik edim. Soltan babasına deyirdi ki, baba, istəyirəm, gedib əsgərlərlə qalam. Onlara kömək edəm, onların yanında olam. Yaşı az olduğu üçün babası deyirdi ki,

bala, sən uşaqsan, sənin yaşın çatmır. Yaşın çatanda gedərsən. O, uşaqlıqdan vətəni ürəkdən sevirdi və körpəlikdən vətənin azadlığı üçün can yandırırdı.

İlqar vətənpərvər, böyük ürəyə sahib qəhrəman oğlan idi. Allah İlqara və bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Amin!

*Bəhram Həsənov,
dayısı*

İlqar xalam oğludu. Mənim 5 yaşımda İlqar şəhidlik zirvəsinə çatıb. Onunla bağlı xatirələrim çox deyil. Mən kiçik olsam da İlqarı xatırlayıram. Uşaqları çox sevirdi, bizə hər zaman qayğı və sevgi göstərirdi. Hələ də onun gülüşünü xatırlayıram. Hər zaman məni çiyində gəzməyə aparardı. O, hündür boylu olduğuna görə dünya sanki ayaqlarımın altında görünürdü. O, çox güclü oğlan idi. Yaddaşımda da eləcə qalib qalıb.

*Növrəstə Salmanova,
xalası qızı*

İlqar məndən böyük idi. İlqar və qardaşı Vüqar haqqında o qədər sözlər deyə bilərəm ki, cildlərlə kitablara sığmaz. Çünki mən onlarla birlikdə yaşamışam və onları yaxşı tanıyıram. Həyatda nail olduğum hər şeyə görə İlqara borcluyam.

Leyla bibimin böyük oğlu İlqar hərbi xidmət zamanı kəşfiyyatçı olub. İlqarın hərbi xidməti qurtarmasına 20 gün qalmış, şəhid xəbəri gəldi.

Allah şəhid İlqarımıza qəni-qəni rəhmət eləsin. Amin!

Leyla bibimin sonbeşiyi Vüqar sirdaşım olub. Vüqarla mən elə dostluq etmişik ki, onu yazmaqla qurtara bilmərəm. Vüqar şəhid qardaşı İlqardan aldığı təlimi, gücü, qüvvəni həmişə haqsızlığa qarşı tətbiq edib və özünə görə böyük xətir-hörmət qazanıb.

İlqar və Vüqarla fəxr edirəm. Bir dəfə Vüqar mənə dedi ki, şəkillərimi telefondan sil. Onun xahişini yerinə yetirdim. Sonra dedi ki, bu həyatda qarşına çıxan, sənəninlə birlikdə olan insanların hamısını sənə əmanət edirəm. Onlardan, qohum-əqrabadan muğayət ol. Mən

də ona dedim ki, bu qədər insanların hamısından necə muğayat ola bilərəm? Dedi ki, bu həyatda olan ümidi-ni arzularını, istəklərini heç vaxt qəlbindən silmə. Mən silmişəm, amma sən silmə!

Bütün bunları yazdıqca ürəyim ağrıyır. Çünki biz onunla hər gün birikdə hərəkət edirdik. Bütün bunları yaşamayan dərk edə bilməz. Vüqarı o qədər əziz, ürəkdən istəmişəm ki, Leyla bibimdən halallıq alıb, öz balaca oğluma Vüqarın adını vermişəm. Allah Leyla bibimin oğullarına qəni-qəni rəhmət eləsin! Amin!

*Şamil Həsənov,
dayısı oğlu*

İlqar cəsur, mərd, ürəkli və çox güclü biri idi. Bizim evdə tez-tez olurdu. Vətən uğrunda canından keçdi. Allah onu şəhidlik zirvəsinə ucaltdı.

Bir dəfə İlqar bizdə olanda xarab olmuş maqnitafonu düzəldirdi və mən də onun yanında idim. Onun necə ürəklə xarab olmuş maqnitafonu düzəltdiyini gördüm. Alnından tökülən tər yadımdan çıxmır və o səhnə gözümün qabağından getmir. İlqar mənim həmişə əbədi olaraq qəlbimdədir və qəlbimdə də əbədi yaşayacaq.

Vüqarla yaşıd idim. O, mənim həyatda tək dostum idi. Vüqar da qardaşı İlqar kimi güclü, mərd, cəsur, mehriban və ürəkli oğlan idi. Hər bir insanla xoş danışar və gülümsəyərdi. Vüqarla rahat danışırıdım. Bilirdim ki, o, həm sirr saxlayan, həm də dərdimi danışa biləcəyim tək insan idi. Vüqar mənim qəlbimdə əbədi yaşayacaq. O, çox tez-tez yuxuma gəlir. Allah ona rəhmət etsin, Amin!

*Şükür Şükürov,
xalası oğlu*

İlqarın adını yaşatmaq üçün oğlumun adını İlqar qoymuşam. Hər zaman oğluma şəhid İlqarın yaşadığı insanlıq həyatından, keçdiyi qəhrəmanlıq və şəhidlik zirvəsindən, həm də o zirvəyə necə ucaldığından danışırım. Danışdıqca oğlumun necə qürurla məni dinlədiyini və şəhid adını daşdığı üçün fərəh hissi keçirdiyini hiss edirəm.

Oğlumun oxuduğu məktəbin müəllimlərinin dediyinə görə vətənpərvər mövzularda keçirilən dərslərdə şəhid adını daşdığını vurğulayaraq fəxrlə "Mən şəhid İlqar Əhmədovun adını daşıyıram" deməsi sinif şagirdlərini və müəllimlərini həm kövrəldir və eyniz zamanda qürurlandırır.

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

*İsa Əhmədov,
xalası oğlu*

Vüqar bibisi Rəfiqə ilə

Vüqar ön cərgədə oturmağı çox sevərdi

Yaddan çıxmayan orta məktəb illəri

Vüqar sinif yoldaşının toy məclisində

Vüqar doğmaları ilə toy şənliyində

Vüqar Hacı Qaraman nəslilə toy məclisində

Vüqar qohumlarla toy məclisində

Vüqarın vüqarlı dünyası

Vüqar iş yerində yolşadşları ilə

Vüqar iş yerində

*Babanın nəvə sevinci. Atanın oğulu ilə qürurlandığı anlar.
O günlərə gün çatmazdı...*

*İsveçrənin paytaxtı Stokolm şəhərində gənc
Vüqar Azərbaycanı ləyaqətlə təmsil edirdi*

Banqladəşdə İlqar və Vüqarın adına açılan bulaq

Vüqar hərbi xidmətdə

Vüqar dayısı oğlu Əkrəmlə

*Vətəni vətən edən oğul 2007-ci il.
Vüqar hərbi xidmətdə*

Vüqar əsgər yoldaşları arasında

*Stokholmda. Vüqar gənclər təşkilatının
iştirakçıları ilə*

İsveçrə. Vüqar daim Azərbaycanı düşünürdü

Səbuhi kirvəsi Vüqarla

Vüqar dostu Tahirlə

*Adını daşıyan sinfin uşaqları
İlqarın xatirəsini yad edərkən*

Vüqar Stokolmda nümayiş zamanı

*100 saylı tam orta məktəbin kollektivi
İlqarın məzarını ziyarət edərkən*

Qardaş acısı Vüqarı həmişə dərin fikirlərə qərq edərdi

*Şəhidlik zirvəsinə uçan İlqar heç zaman unudulmayıb.
Daim yaddaşlarda yaşayır*

**Vüqar iş yoldaşının toy məclisində.
O günlərə gün çatmazdı...**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI Müstəqil "RƏFİ" Studiyası	
Mühafizəçi kursların bitirmək haqqında	
ŞƏHADƏTNAMƏ № 01/2	
Familiyası	<i>İsmayılov</i>
Adı	<i>Umar</i>
Soyadı	<i>Əhməd oğlu</i>
İxtisas	<i>Mühafizəçi - tanqorruçu</i>
Verilib: <i>15</i> oktyabr 1997 il	
 	
Baş pərdə <i>[Signature]</i>	
Hökim <i>[Signature]</i>	
Hüquqşünas <i>[Signature]</i>	
Məktəbin müdiri <i>[Signature]</i>	
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI Müstəqil "RƏFİ" Studiyası	
Hazırlıq kursun qiymətləri	
Fiziki hazırlıq	<i>5 (ə'la)</i>
Hüquqi hazırlıq	<i>4 (yaxın)</i>
Xüsusi hazırlıq	<i>4 (yaxın)</i>
Tibbi hazırlıq	<i>5 (ə'la)</i>
Psixoloji hazırlıq	<i>mədəni</i>
Atıcı hazırlıq	<i>mədəni atışmalar</i>
Baş məşqçi	<i>[Signature]</i>
Hökim	<i>[Signature]</i>
Hüquqşünas	<i>[Signature]</i>
Məktəbin müdiri	<i>[Signature]</i>

Şəhidliyi Allah hər insana nəşib etmir. Bunun üçün insan Allaha daha çox yaxın olmalıdır. İlqarla uşaqlığı-mız birlikdə keçib. Səsli-küylü o şən illərimizi heç unuda bilmirəm.

İlqar körpəlikdən ürəyi gül kimi təmiz uşaq idi. Allah üçün döyünən ürəyi onu Allaha qovuşdurdu. Vətən üçün döyünən ürəyi vətən yolunda susdu.

Bizim üçün isə həmişə sağsan. Şəhadətin mübarək olsun!

*Əzizim anam ağlar,
Halıma yanan ağlar.
Vətən üçün ölənə,
Yas saxlar, vətən ağlar.*

*Mətanət Abdullayeva,
bibisi qızı*

İlqar böyük bacımın ilk övladı, ata-anamın ilk nəvəsi idi. Hər kəs tərəfindən çox sevilirdi. Mənim tələbəlik illərim onlarda keçdiyi üçün İlqarın uşaqlığı gözü-mün önündə olub. Böyüdükcə gücü, qüvvəti günü-gündən artırdı. Mən ona hər zaman "Aslan biləkli qəhrəmanım" deyərdim.

İlqar, tərəddüd etmədən vətənin keşiyində durmağa, torpaqlarımızı mənfur ermənilərdən qorumağa getdi. Qulluğunu ləyaqətlə yerinə yetirdi. Lakin növbəti tapşırığı yerinə yetirərkən, xain düşmənin tuzağına düşdü. Şəhidlik zirvəsinə ucaldı.

Bacım Leyla zəhmətkeş, övladları üçün hər zəhmətə qatlaşan fədakar bir anadır. O, hər iki övladını çətinliklə böyütsə də, vətənə sevgi ilə böyütmüşdü. Övladı şəhid olanda bacım "vətən sağ olsun" deyib, bağına daş bağladı.

Atası Adil hər zaman övladlarına vətəni sevib-qorumağı təbliğ edərdi. O, sakit təbiətli biri olduğu üçün oğlunun şəhid xəbərini də sakit və dərin susqunluqla qarşıladı, göz yaşlarını içinə axıdıb, "vətən sağ olsun" dedi.

Vüqar da İlqar kimi uşaqlıqdan mehriban, ağıllı və onun qədər də güclü, cəsur idi. O, hər zaman torpaqlarımızı azad edib, qardaşının qisasını almaq hissi ilə yaşayırdı. Lakin ömür vəfa etmədi. O da bizləri vaxtsız tərk etdi...

Bu günkü gün hər ikisinin ruhu şaddır. Çünki torpaqlarımız düşmən tapdağından azad oldu. Şəhidlərimizin qisası alındı. Vüqarın arzusu da, yerinə yetmiş oldu. Bu gün İlqar bizim həm qürurumuz, həm də qanayan yaramızdır. Vətən sağ olsun!..

*Məsudə Məmmədova,
xalası*

İlqar xalam oğlu, mənim də əziz və dəyərli qardaşım idi. Onunla bağlı xatirələrim uşaqlıq illərinə təsadüf edir. İlqar hər zaman mərd və qorxmaz olub. Mən də ona baxıb, hər zaman onun kimi olmağı düşünürdüm. O, hər zaman mənə xüsusi diqqət və qayğı göstərirdi. Hətta məni idmana belə aparardı.

İlqar həqiqi hərbi xidmətdə olan zaman məzuniyyətə gəlmişdi. O zaman mən məktəbdə oxuyurdum. Dərstdən çıxarkən qarşıma çıxdı. Sevincimin həddi-hüdudu yox idi.

Onun şəhid olduğunu eşitdiyim anı heç zaman unuda bilmirəm. Məkanı uca olsun, vətən sağ olsun!

Qardaşı Vüqar da İlqar kimi qorxmaz, mərd, igidliyi ilə hamıya örnək idi. Vüqar da elə ona bənzəyirdi. Mehriban, zara-fətçıl insan idi. Böyüklə böyük, kiçiklə kiçik olmağı bacarırdı. Əfsuslar olsun ki, onunla da çox zaman keçirməyə ömür vəfa etmədi. Hər ikisinin də inanıram ki, məkanı cənnətdir.

Anası Leyla xala, mən deyərdim ki, gördüyüm ən güclü insandır. Nə qədər kədərli olsa da, bunu heç bir kəsə hiss etdirmir. Vətən sağ olsun - deyib, kədər və üzüntüsünü ürəyində yaşadır.

Atası Adil əmi sakit, səssiz, təmkinli bir insandır. Oğlunun şəhid xəbərini də çox təmkinlə qarşıladı. Vətən sağ olsun - deyib, o da xalam kimi kədərini ürəyində yaşadır...

*Nicat Məmmədov,
xalası oğlu*

İlqarla uşaqlıq dostu olmuşuq. Uşaqlıqdan o böyük bir gücə, qüvvəyə malik idi. Bir yerdə oyun oynayan da həmişə o qalib olurdu. Bir neçə uşağın qaldıra bilmədiyi bir əşyanı o qaldırırdı. İpdartma oyunu oynayırdıq, o tək başına, biz isə 5-6 uşaq olurduq və o bizə qalib gəlirdi.

İlqar çox qorxmaz və cəsur idi. Buna baxmayaraq, onun gözəl, mülayim bir ürəyi vardı. Görərdi bir yaşlı adamın əlində ağır əşyası var, dərhal ona kömək edərdi. Körpə uşaqları çox sevərdi. Bir gün eşidəndə ki, o şəhidlik zirvəsinə ucalıb, biz heç də təəccüblənmədik. Çünki o, vətəni anası qədər sevirdi.

Özü kimi güclü-qüvvətli Vüqar adlı bir qardaşı da var idi. Biz hamımız onun da mərdliyinə, ağılına həsəd aparırdıq.

Şəhidimizin valideynləri sakit təbiətli, zəhmətkeş, qayğıkeş insanlardı. Belə övladlar böyütdükləri üçün biz onlara borcluyuq. İlqarın qəhrəmanlığı ilə fəxr edirik. Onun və valideynlərinin qarşısında baş əyirik

*Adilə Soltanqızı,
xalası*

İlqarla aramızda yeddi yaş fərq var idi. Buna baxmayaraq, biz dost idik. Hər il yay tətilində İlqar kəndə gələr yayı bizimlə bərabər keçirərdi. Heç yadımdan çıxmaz, İlqar kənddə idi və həmişə olduğu kimi isti yay günlərində, əsasən də günün qızmar vaxtlarında kəndimizdən keçən Həkəri çayının kənarına gedər və çayda çimib sərinlənərdik. Günlərin birində İlqar, qardaşım oğlu Əkrəm və mən gedib çimmək istədik. İlqarın 6 yaşı var idi. Biz çayın yaxınlığına çatanda çayın suyunun bullanlıq olduğunu gördük. Çünki bir gün əvvəl yağış yağmışdı.

Su çox lal axırdı və suyun dərinliyini bilmirdim. Həmişə olduğu kimi İlqar hamıdan əvvəl özünü suya atdı. İlqarın suda boğulduğunu gördüm arxasınca suya atılıb onu çıxartdım. İlqarın ağzına su dolmuşdu və mən özümü bir anlığa itirdim... Bu mənim üçün çox ağır anlar idi. Amma elə bil ki, uca Rəbbim mənə cəsərət verdi və mən İlqara kömək edə bildim. İlqar özünə gələn kimi ilk sözü bu oldu: "Qorxma...". Mən həmin an İlqarın uşaq olmağına baxmayaraq, onun cəsərətinə, bələd oldum. İlqar bu hadisəni heç kimə anlatmadı.

Bizim İlqarla dostluğumuz həmin hadisədən sonra başladı və bu dostluq İlqar şəhid olduğu günə qədər davam etdi.

İllər keçdi biz böyüdük. Ailə həyatı qurdum.

İlqar tez-tez bizə gələr, mən də onlara gedərdim. İlqardakı gülüş, zarafatlar heç vaxt yadımdan çıxmaz. Həmişə sinif yoldaşlarından və ya məktəbdən kənar dostlarından danışırdı. İlqarın dostlarını tanıyırdım və bəzən onları da özü ilə bərabər bizə gətirirdi. İlqar həm də çox mehriban və qayğıkeş idi. Həmişə mənim övladlarımla çox mehriban oynayırdı, onları gedib baxçadan gətirərdi. Heç vaxt uşaqların yanına əliboş gəlməzdi, həmişə nəsə alıb gətirərdi. Bir uşağın üzünü güldürmək və o uşağa cəsarət verməyi mən İlqardan öyrəndim. İlqar sanki bu dünyaya vətəninə və vətənin övladlarını sevmək və onları qorumaq üçün gəlmişdi.

Xoşbəxtəm ki, həyatda İlqar kimi cəsur, əzmkar, qorxmaz, vətəninə, elini-obasını sevən uğrunda şəhid olan bir dostu sahib olmuşam. Sən həmişə mənim qələbimdəsən, əziz dostum!...

Bacımın balası Vüqarı böyük oğlum bilmişəm. Bakı şəhərinə ailəmlə bərabər köçdüyüm zaman Vüqarın üç yaşı var idi. Vüqar da qardaşı İlqar kimi çox yaraşlıq, cəsur, cəsarətli, qorxmaz və eyni zamanda qayğıkeş və mehriban idi.

Uca Yaradanımız sanki bu iki qardaşı sevib-seçib bu dünyaya gətirmişdi. Mən bütün sirlərimi, ürəyimdəki arzularımı və yaxud gələcək planlarımı bu iki qardaşla bölüşərdim və bilirdim ki, kömək edəcəklər. Çünki hər ikisinədə çox güvənirdim, onlara da bu, güvənimi doğ-

ruldurdular. Vüqar nənəsi və babasıgillə bərabər bir həyətdə yaşayırdılar.

Vüqarın 5 yaşı olardı və mən həmişə olduğu kimi onlara getmişdim. Avqust ayı idi və Vüqargilin bağında əncir və üzüm ağacları var idi. Əncir və üzümün mövsümü idi. Vüqardan xahiş etdim ki, çıxıb əncir ağacından mənə bir az əncir dərsin. Heç beş dəqiqə keçmədi ki, Vüqar əncir ağacından yerə düşdü və bəlkə də üstündə ən azı 30-dan çox arı var idi. Bədəninə salamat yer qalmamışdı. Amma inanın ki, 5 yaşında uşağın səsi belə çıxmadı. Vüqar həmin anda özünü yox, məni düşündü. Qorxdu ki, babasıgil bəlkə məni danlayar və mən küsərəm onlara bir daha gəlmərəm... Aman Allahım, 5 yaşında uşağın düşüncəsi. Bu sətirləri yazdıqca özümü ələ ala bilmirəm, hönkürtü ilə ağlayıram...

İllər keçdi. Vüqar böyüdü, əsgəri xidmətini layiqincə yerinə yetirdikdən sonra Vüqara təklif etdim ki, İsveçə gəlsin və burada bizimlə yaşasın. Çünki, 2004-cü ildən biz İsveçin Stokholm şəhərində yaşayırdıq. Çox istəyirdim ki, Vüqar da bizimlə bərabər burada yaşasın. Çünki mən Vüqarı böyük oğul, övladlarıma isə böyük qardaş görürdüm. Vüqarın bura gəlmək istəyini biləndə sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Uşaqlarımla bərabər çox sevinirdik.

Vüqar 2009-cu ilin sentyabr ayında İsveçə gəldi. İlahi, qanadlarım olsaydı sevincimdən uçardım. Vüqar da

qardaşı İlqar kimi vətəninə, elinə, obasına bağlı insan idi. Onun vətən sevgisi burada - Stokholm şəhərində daha da aşib-daşdı. Qısa zaman ərazində Vüqar İsveçdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqə yaratdı. Buradakı gənc azərbaycanlıları bir yerə yığaraq Gənclər Təşkilatı yaratdı və həmin təşkilata rəhbərlik etdi.

Vüqar tez-tez gənclərlə görüşər və onlarla bərabər səsimizi dünyaya çatdırmaq üçün Qarabağımızın azadlığı uğrunda Stokholm şəhərində nümayişlər təşkil edirdi. Qısa müddət ərzində Vüqar böyük uğurlara imzasını atdı. O, əlindən gəldiyi qədər Stokholmda yaşayan gənc azərbaycanlılara ev tapmaqda, işə girməkdə çox köməklik edirdi.

Vüqar daha böyük uğurlara imza atacaqdı, lakin anası Leyla xanım qəflətən xəstələndi və Vüqar anasına baş çəkmək üçün 2010-cu ildə Azərbaycana qayıtdı. Bu Vüqarın son gedişi oldu...

Bu gün də Stokholm şəhərində Vüqar haqqında çox gözəl xatirələr yada düşür. Onun vətəni haqqında gördüyü əvəzsiz işlərdən danışırlar.

Hər ikisinin yeri cənnət olsun.

*Rəsmiyə Həsənova,
xalası*

İlqar mənim böyük qardaşım idi. Həmişə onun barəsində xoş sözlər eşidirdim. Mənə idman etməyi öyrədirdi. İlqarın idmançı bədən quruluşu vardı. Onun kimi olmaq istədiyimi bildirəndə deyirdi "idman elə, olacaq". Valideynlərimin dediyinə görə, ilk dəfə dil açanda dediyim ilk söz də "İlqar" olub. Bu da təsadüfi deyil, yəqin ki, ona olan sevgim bunu göstərir.

İlqar o zirvəyə yüksələndə mənim 12 yaşımda vardı. Çox az müddətdə onu tanıdım, yadımda bir qəhrəman kimi qaldı.

Vüqar mənim həyatda itirdiyim ən dəyərli varlığım idi. Uşaqlığımız bir yerdə keçib. Gəncliyimin ən yadda qalan günlərini Vüqarla keçirmişəm. xoş günlərimiz çox olub. Demək olar ki, xaricə getməmişdən əvvəl hər gün görüşər, nə edəcəyimizi düşünərdik. Ürək sözlərini həmişə mənə deyirdi. İlqarın yoxluğuna dözmürdü.

Həmişə böyüklərə hörmətlə yanaşırdı. Nə qədər plan qursa da, anası yox deyirdi, onunla tez razılaşırdı. Çətin vəziyyətdə özünü önə atar, xalası uşaqlarını qoruyardı.

Vüqarın yoxluğu ailəmizi çox kədərləndirdi, hələ də onun xatirələrini danışırıq. Leyla xalam oğullarının acısına çətinliklə dözür. Bu ağrı-acını biz də çəkirik. Allah səbr versin!!

*Babək Şükürov,
xalası oğlu*

Mən uşaq olanda İlqar mənimlə maraqlanar, söhbət edər, suallar verərdi. O ətrafımda olanda mən özümü həmişə güvəndə hiss edirdim. İlqar çox vaxt məni və bacımı baxçadan gəlib götürərdi. Bir dəfə bizi baxçadan götürmüşdü, gələndə bizə rəqs etməyi öyrədirdi.

Uşaq vaxtı Kinder istəyirdim. İmkanımız olmadığı üçün kinder almamışdılar. İlqar tələbə olsa da, məni sevindirmək üçün gedib kinder aldı. Bunu ömür boyu xatırlayıram. Bu İlqarın necə də təmiz və gözəl ürəyi olduğunu göstərdi mənə. İlqar səni unutmayacam. Həmişə də qəlbimdə yaşayacaqsan!

Uşaqlığımın bir hissəsini Vüqarla bərabər keçirmişəm. Vüqar İsveçə köçdükdən sonra bizimlə bərabər qalırdı. Birlikdə çox vaxt keçirirdik, futbol oynayırdıq, o mənə güləşməyi öyrədirdi və mən onu böyük qardaşım kimi görürdüm.

O, İsveçə gəlsə də həmişə vətəni üçün darıxırdı və İsveçdə Azərbaycan gənclərindən ibarət bir qrup yığmağı bacarmışdı. Həm Azərbaycan uğrunda aksiyalara qatılardı və vətənə xaricdə dəstək olmaq üçün əlindən

gələn köməyi edərdi. Həm də İsveçrədəki azərbaycanlıları bir yerə toplayıb bowling oynamağa aparmışdı. Bizim birlikdə olmağımız onu sevindirirdi. O doğma vətənini çox sevərdi və azərbaycanlıları bir arada görmək istəyirdi, buna görə də öz vaxtını bu yolda sərf edərdi. Vətəni üçün etdiyi hər şey onu sevindirər və həvəsləndirərdi. Vüqarın gülüşü hələ də gözümün qa-bağındadır və o qəlbimdə həmişə yaşayacaq!

*Şamil Mehdiyev,
xalası oğlu*

İlqar yoxluğunu uzun illər qəbul etmədiyim qardaşımdı. O, yaxşı oğul, yaxşı nəvə olub. De-yib-gülməyi çox sevirdi. Mehriban, qayğıkeş, və-tənpərvər, mərd, cəsur, ürəkli bir igid idi. Haq-qında nə qədər yaxşı sözlər desəm də azdır. Onunla son bir xatirəmi bölüşmək istəyirəm. Qardaşım hərbi xidmətdə olarkən bir gün evə zəng etmişdi, dəstəyi mən götürmüşdüm. Səsimi tanımayıb, kim olduğumu soruşdu. Mən də "Se-vinçdi" - dedim. "Böyümüsən, səsinə tanımadım" - dedi. Biz evdəkilərlə bərabər onunla danışıb sa-ğollaşdıq. Bir neçə gündən sonra onun şəhid xə-bərini aldığımızı. Mən heç vaxt inana bilməzdim ki, bu bizim son danışığımız olacaq. Təəssüf... Uzun il-lər onun şəhid olmağına inanmadım, qəbul etmə-dim. Nə vaxtsa qayıdacağına inanırdım. İlqar ya-nımızda olmasa da, qəlbimdə yaşayır. Onun xati-rələri ilə ovunuruq...

Vüqar haqqında yazmaq mənim üçün çox çətin-
dir. Mən təhsil alarkən iki il onlarda qalmışam.
Onunla keçirdiyimiz bütün xatirələrimiz bir an be-
lə olsun ağılımdan çıxmır. O, hər zaman mənə da-
yaq idi.

Bir dəfə bağa yığışmışdıq. Gecə səhərə qədər
danışdıq, güldük, zarafatlar etdik. Oyunlar oynadıq,
maraqlı bir gecə keçirdik. Bu görüşdən iki ay son-
ra mən onun acı xəbərini aldım. Bu xəbər məni sar-
sıtdı...

*Sevinc Musayeva,
xalası qızı*

İlqarla bağlı çox xatirələrim var. Yayda biz bağa gəndəndə o da bizə gələrdi. Çox cəsur, qorxmaz olub. Uşaqlarla dənizə gedərkən, orada bir oğlan uşağı boğulma təhlükəsi ilə üzləşərkən, o, hər kəsdən cəld hərəkətə keçib, uşağı boğulmaqdan xilas etdi və dedi: - Bibi, mən dənizçi olacağam.

İlqar öz arzusuna çatdı, akademiya qəbul oldu. Biz onunla fəxr edirdik. O, çox vətənpərvər idi. Yanvarın 26-sı eşitdiyim xəbərdən sarsıldım. İlqarın şəhid olması xəbəri gəldi. Biz onu itirdiyimiz üçün çox məyus olduq. O, bizim hər birimizin sevimliyi idi. Qohumcanlı, istiqanlı, igid, mərd oğul şəhidlik zirvəsinə yüksəldi. Allah rəhmət eləsin!

*Mahirə Hüseynova,
bibisi*

İlqar... Bu adı eşidəndə sanki qəlbimdə bir sim sınır. İlqar bizim qürur yerimizdir, bizim qəhrəmanımızdır, onun adı ilə fəxr edirik. Çünki o, hər kəsin yüksələ bilməyəcəyi şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdir. Sanki İlqar bu zirvə uğruna dünyaya gəlmişdi. Uşaqlıqdan vətənpərvər, mərd, igid bir oğlan idi.

Birinci Qarabağ müharibəsi onu çox sarsıtmışdı. Bizə gələndə hər dəfə söhbəti müharibəyə gətirirdi. Ya-xın, əzizlərinin doğma torpaqlarından məcburi köçkün düşməsi ona çox ağır gəlirdi. Bəlkə də buna görə hərbi xidmətə vaxtından əvvəl getmək istəyi yarandı onda. Hərbi xidmətdə olduğu müddətdə bizimlə əlaqə saxlayırdı, hər kəsi tək-tək soruşardı. Böyüklərə çox hörmətlə yanaşırdı, kimlərlə əlaqə yarada bilmirdisə, onları da bizdən soruşardı. İlqar ağıllı, həm də mərd, dözümlü oğlan idi. Onun hərbi xidmətdə olduğu dövrdə çox igidlik göstərdiyi hər kəsə bəllidir.

Mən onun insanlığı barədə danışmaq istəyirəm. kimin nəyə ehtiyacı var idisə, düşünmədən özünün olanını ona bağışlayardı. Bir dəfə yoldaşım Eldarla toya gedirdilər. Eldarın şalvarına qəflətən ləkə düşdü. İlqar

heç tərəddüd etmədən, öz kostyumunun şalvarını Eldara verdi. Özü isə başqa şalvar geydi. Mən onun o vaxt uşaq olmasına baxmayaraq, necə qayğıkeş və düşüncəli bir oğlan olduğunu gördüm.

Həqiqətən, canlara dəyən oğlan idi. O uşaq ikən şəhərdə böyüməyinə baxmayaraq, hər yay təttilini kənddə keçirirdi. Yadıma gəlir ki, yay tətillərinin birində kənddə olarkən qoç onun üstünə hücum çəkmişdi. Həmin an o, yerə yığıldı və qorxmadan ayağa qalxıb, qoçla savaşıdı.

İlqar uşaq olmağına baxmayaraq, xeyir-şər məclislərində yaxından iştirak edib, hər bir işə kömək edərdi. İlqarın gözəl, yadda qalan davranışları çox idi. Çünki onda bütün insani keyfiyyətlər cəmlənmişdi. O, mənim qəlbimdə xalq üçün, vətən üçün canından keçən şəhid balam kimi qalacaq. Bu zirvəyə yüksəlməklə ölümsüzlük qazandı. İlqar tək bacım Leylanın evindən getmədi, o eldən getdi.

Vüqar... Mənim yaralı yerim, hər dəfə adı gələndə damarımda qanım donur. Vüqar yaraşlıq oğlan idi. Ona ölmək yaraşmadı.

Vüqar bizdə çox olub, uşaqlarla həmyaşd olduğu üçün onlarla çox vaxt keçirib. Heç vaxt düşünməzdim ki, o, bizi vaxtsiz tərk edib gedəcək. Çünki, bilirdi ki, biz qardaşının yoxluğu ilə hələ də barışa bilməmişik.

İdmana meyl edirdi, bizdə olanda da uşaqlarla idmana gedir, həmişə məktəbin həyətinə məşq edərdilər. Oğlum Şükürlə çox vaxt keçirməyi xoşlayardı, deyib-gülməyi sevərdi.

İlqarın yoxluğu sanki içdən onu yeyib-bitirirdi. İlqarın yoxluğuna dözmədi.

Vüqar gəzməyi xoşlayırdı. Bizdə olanda tez-tez dənizə gedirdi. Buna görə narahat olacağımı bildirirdim. Çünki qorxurdum ki, bacımın gözünün ağı-qarasıdır, başına bir iş gələr.

Bacım Leyla övladlarının üzərində çox əziyyətlər çəkmişdi... Onun bir gün belə övladlarını diqqətdən kənar qoyduğunu görmədim. Allahdan bizə və bacıma səbr diləyirəm!

*Almaz Şükürova,
xalası*

İlqar böyük xalamın ilk oğul payıdır. Yaşca hamımızdan böyük idi. İlqar, dayım oğlu Əkrəm və mən uşaqlıq yoldaşı olmuşuq. Bərabər maraqlı, unudulmaz, əvəzolunmaz günlərimiz olub. Biz Qubadlı rayonunun Çaytumas kəndində yaşamışıq. İlqarın hər yay tətildə yolunu səbirsizliklə gözləmişik. Onu görəndə elə sevinirdik ki... Çünki o bizə şəhər həyatından maraqlı söhbətlər edərdi. Həm də o fiziki cəhətdən də çox güclü olduğu üçün bizi hər yerdə müdafiə edərdi.

İlqar vətənpərvər bir oğul idi. O, kəndə oxumağa gələndə artıq üzdənirəq erməni qonşularımızla münasibətlərimiz pozulmuşdu. Ermənilərin özbaşnalığı İlqarı da çox narahat edirdi. O, özünümüdafiə batalyonuna getmək istəyirdi, lakin yaşı az olduğundan ona icazə vermədilər.

"Novruz" bayramı ərəfəsi idi. Xalam Novruz şirniyyatları hazırlayırdı. O zaman mən 7-ci sinifdə, İlqar isə 9-cu sinifdə oxuyurduq. Xalama işlərində köməklik et-

mək istəyirdim. Hər ikimiz şəkərbura bükməyə və bəzəməyə başladıq. Mənim bəzəklərim çox bərbad alındı. Amma onun hazırladıqları çox incə, gözoxşayan idi. Zarafatca mənə "sənin kimi qız olar? Bu nə bəzəkdi? Elə bil üstündən tank keçib" dedi. Həqiqətən də, onun bəzəklərinə baxdım və öz işimdən xəcalət çəkdim, həm də pərt oldum.

Bizim aramızda yaş fərqi az olduğundan fikirlərimiz üst-üstə düşürdü. Bu da dost, sirr yoldaşı olmağımıza şərait yaradırdı. Saatlarla oturub iki etibarlı dost olaraq söhbətləşərdik. Onun yoxluğu mənim həyatımdakı qardaşa bərabər dost yerini də boş qoydu. Ruhun şad olsun, İlqar qardaşım!

Vüqar təkçə xalamın sevimlisi deyildi. O, öz xarakterinə görə hamımızın sevimlisi idi. İlqar kimi o da çox mərd, qolu güclü, inadkar, mübariz, qohumcanlı, yaraşılıq, xalamın ümid yeri idi...

Vüqar qardaşının şəhid olmasından sonra tez böyüdü. Onun mənəvi yükü çox böyük idi. Amma bu ağır yükü cəsarətlə çəkirdi. O qədər şən, zarafatçıl, deyib-gülən oğul idi ki... Məclislərimizin yaraşığı idi Vüqar. Hərdən zarafat edərdim ki: "sən bu yaraşıqla şəhərdə necə rahat gəzirsən? Qızlar səni rahat buraxırlar?". De-yirdi ki, "bəli, inanırsan, özüm də öz yaraşığıma aşıqəm...". Onunla saatların necə keçdiyini bilməzdim.

Xalamın evinin ışığı, günəşi idi Vüqar. Mən hələ də bu ölümlə barışa bilmirəm. Nə vaxtsa da barışacağımı düşünmürəm. Çox heyif səndən, sənin ədəbindən, əxlaqından, övladlığından, qardaşlığından. Yerini bir ömür boyu heç kim doldura bilməz...

Ruhunuz şad olsun mənim əziz və əvəzolunmaz qardaşlarım!

*Sədayə Nəcəfzadə,
xalası qızı*

Onun haqqında danışmaq həm çətindi, həm də şə-rəflidir. İlqar biz bacı-qardaşın ilk övladıdır. O dünyaya gəlişi ilə bizi çox sevindirmişdi. Çünki ailəmizdə bir oğul övladı böyüyürdü.

İlqar Bakı şəhərində doğulmuşdu. Ancaq böyü-yəndən sonra o bizim yaşadığımız Qubadlı rayonu-nun Çaytumas kəndinə nənə-babasının - bizim yanı-mıza gəlirdi. Artıq illər keçirdi. O VIII sinifdə oxu-yurdu. Çox fərasətli, cəsur, qocaq bir oğlan olmuş-du. Hər il məktəb bağlananda kəndə gəlirdi. Bizə iş-lərimizdə kömək edirdi.

Elə həmin illərdə mənfur qonşularımız olan erməni-lər torpaqlarımıza basqın edirdilər. Artıq müharibə baş-lamışdı. Kənd camaatı sərhəd kəndlərdə əsgərlərimizə köməyə gedirdilər. Bu vaxt İlqar da onlara qoşulmuş-du. Əsgərlərə yemək, meyvə və başqa lazım olan ər-zaqlar aparırdı. Biz ona deyirdik ki, - ay bala, sən hə-lə uşaqsan. Ancaq o yenə qaçıb gedirdi. Heç yadımdan çıxmaz, bir dəfə sərhəd bölgəsində güclü döyüş olmuş-du. O vaxt Laçın istiqamətində döyüş nəticəsində şə-hid olan 12 nəfərdən üçü Milli Qəhrəman olmuşdu. Onda İlqar çox sarsılmışdı, ancaq buna baxmayaraq,

orada yaralanan əsgərlərin təxliyyəsinə yaxından iştirak etmişdi.

Lakin mənfur düşmənlərimizin torpaqlarımıza təcavüzü nəticəsində biz ordan qaçqın düşdük. Sumqayıt şəhərində yerləşdik. İlqar qaçqınlara gücü çatan köməkliyi edirdi. Bizə deyirdi ki: "Qorxmayın, biz yəni-dən gedib torpaqlarımızı geri qaytaracağıq".

Orta məktəbi qurtardıqdan sonra Hərbi dənizçilik məktəbinə qəbul olmuşdu, orda oxuyurdu. Ancaq ürəyi dözmədi. Təhsilini yarıçmıq qoyub, əsgəri xidmətə yola düşdü.

İlqar uca boylu, fiziki cəhətdən güclü idi. Təcrübəli olduğuna görə onu kəşfiyyat bölməsinə götürmüşdülər. Xidmət dövründə verilən tapşırıqları layiqincə yerinə yetirmişdi. Dəfələrlə düşmənin arxasına keçib, məxfi məlumatlar gətirmişdi. Onun yaxşı xidmətinə görə komandirlər valideynlərinə təşəkkür məktubu göndərmişdilər. Lakin axırıncı dəfə xidməti borcunu yerinə yetirərkən mənfurların basdırdıqları minaya düşüb qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalmışdı.

Anası dözə bilmirdi. Bizim üçün çox çətin idi. İlqardan başqa bacımın Vüqar adlı bir oğlu da vardı. İlqar şəhid olanda Vüqar 6-cı sinifdə oxuyurdu. O, böyükdəcə qardaşı üçün çox darıxırdı. İllər keçdi, Vüqar böyüdü, universiteti bitirdi. Qardaşı kimi boylu-buxunlu çox

yaraşıqlı, həm də güclü idmançı bir oğul idi. O vaxtlar şəhid ailəsindən olan tək uşaqları əsgər aparmırdılar. Buna baxmayaraq, Vüqar əsgəri xidmətə getdi. O, həmişə qardaşımın qisasını düşməndən alacam deyirdi. Əsgəri xidmətə getdi və layiqincə xidməti yerinə yetirib geri döndü.

Ancaq Vüqar İlqar üçün çox darıxırdı. "Onsuz yaşaya bilmirəm" deyirdi. Həmişə "onun yanına gedəcəm" deyirdi. Vüqar ailənin tək övladı idi. Həm də özünün nümunəvi hərəkətinə görə qohumların sevimlisi idi. "Mən öləndə mənə İlqarın ayağının altında dəfn edərsiz" deyirdi.

Çox keçmədi ki, Vüqar da vəfat etdi, vəsiyyəət etdiyi kimi İlqarın yanında dəfn olundu. İndi yazıq bacım hər iki övladını da itirib, dərd çəkir. Bu bizim hamımızın dərdidi. Allah bacıma səbir versin. İndi onun yeganə təsəllisi İlqarın vətən torpağı uğrunda şəhid olmasıdır. O həmişə deyir: İlqar mənim qürur yerimdir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Ailələrinə səbr versin.

*Fəridə Məhyəddinova,
xalası*

Biz İlqarla xala uşağı yox, dost olmuşuq. İlqardan daim doğmalıq, qayğı görmüşəm. Bu gün o yanımızda cismən olmasa da ruhən bizimlədi. Qəhrəmanlar ölmür. İlqar haqqında o qədər danışılacaq söz, deyiləcək hadisə var ki...

Mən ona adıyla yox, "mənim igidim", "mənim qəhrəmanım" deyər müraciət etmək istəyirəm. Onun o qədər gözəl qəlbi var idi ki. Bu gün Allah ona ən gözəl şərəf olan şəhid adıyla cənnətin ən gözəl güşəsini bəxş etdi. O, mənim cənnət mələyimidir.

İlqar mənim daim qayğıma qalanım, düzgün məsləhət verənim olub. Onu cismən itirməyimizdən illər keçsə də, mən hər sıxıntıda, röyamda onun gəlişini görürəm.

Bu şəhidlər ölməz şüarı sırf sənə timsalında bütün şəhidlərə deyilib. Sən heç vaxt ölməzsən, çünki sən bizim qəlbimizdəsən. Qürur yerim, nur üzlü şəhidimsən!

Vüqar məndən gənc olsa belə daim dost olmuşuq. Vüqar gözəl insan, şəh və zarafətçil eyni zamanda qey-

rətli oğlan olub. Vüqar daim o çətin günlərimdə mənə mənəvi dayaq olub. Heç vaxt onun ani gedişini qəbul edə bilmirəm. Hamımızın sevimlisi belə tez getməli deyildi. Onun cismi gedib, özü isə daim bizimlədi. Ruhun şad olsun, əziz qardaşımız!

*Ziyafət Məhyəddinova,
xalası qızı*

Vətən üçün canını fəda edən dəyərli oğlanlar, qızlar var və olacaq. Belə vətənə bağlı olan igidlərimizdən biri də mənim Leyla bibimin böyük oğlu, şəhidlik zirvəsinə yüksələn İlqar Adil oğlu Əhmədovdur. İlqarla mən demək olar ki, bir yerdə böyümüşük. Məndən bir yaş böyük olan İlqarla mənim çox xatirələrim var. Mən həmin xatirələri bir kitaba belə sığdıra bilmərəm. İlqar Bakıda yaşasa da, hər yayın üç ayını bizim doğma kəndimiz Çaytumasə gəlirdi.

Həkəri çayının sahilində yerləşən Çaytumas kəndinin sakinləri əkinçilik, maldarlıq, qoyunçuluq, baramaçılıq və tütüncülüklə məşğul olurdu. Onda İlqarla mən uşaq idik. Ancaq bütün işlərdə öz böyüklərimizə kömək edərdik. İlqarla Həkəri çayına çimməyə gedirdik. O vaxtlar bizim kəndlə qonşu Mollu kəndinin uşaqları arasında zarafatlarımız olardı. Bir dəfə İlqarla mən isti yay günlərinin birində Həkəri çayına çimməyə getdik. Çayda çimdiyimiz zaman Aşağı Mollu kəndinin uşaqları bizimlə zarafatlaşmaq üçün çayın sahilində olan paltarlarımızı götürüb gizlətməmişdilər. Onlar bizdən böyük idilər. İlqar bunu hiss etdi və məndən gizlin çaydan çıxıb paltarlarımızı tapıb gətirdi.

İlqarda çox güclü hissiyyat var idi. Şəhid olacağını belə bilirdi. Çünki sonuncu dəfə bizimlə vidalaşanda mənə dedi ki: "Əkrəm, mən kəşfiyyatçı kimi onların bizdən aldıkları doğma torpaqlara keçirəm". Onda İlqara dedim ki: "İlqar, ehtiyatlı ol, sən əsgərlikdən gələndən sonra evlənməlisən". Mənə zarafatla dedi ki: "Səni toyumda görməyəcəm". Dedim: o nə sözdü: Dedi ki, "Yaxşı bəlkə də heç mənim toyum olmadı, bəlkə də istədiyim qızı qaçırtım".

İlqar sonuncu dəfə məni qucaqladı, gözləri doldu və dedi ki, "haqqını halal et". Mən də dedim ki: "haqqım varsa, halal xoşun olsun"!

Vüqar qardaşının yoxluğunu qəbul edə bilmədi. Vüqar körpəlikdən gözümün qabağında böyümüşdü. Vüqarla bağlı çoxlu xatirələrimiz var. Mərd, qürurlu oğlan idi. Bir müddət xaricə gedib gəldi. Həmişə işdən çıxanda tezdən gedib Vüqarla görüşürdüm. Vüqar onda telefon dükanında satıcı işləyirdi. Həmişə mənimlə zarafatlaşardı. Uğurlarıma sevinərdi. Deyirdi ki, sənənlə fəxr edirəm. İlqarla mən birlikdə böyüdüyümüz üçün həmişə mənə deyirdi ki, kənddə keçirdiyiniz xatirələri danış. Mən İlqarla bağlı uşaqlıqda olan xəbərləri ona danışanda rahatlıq tapırdı. Heç kimə, heç nə demədən bu dünyadan köçdü. Allah rəhmət eləsin, Amin! Böyük bibim Leylanın iki oğlu var idi. İlqar hərbi xidmət za-

manı şəhidlik zirvəsinə ucaldı. Vüqar isə vaxtsız dünyadan köçdü. Allahdan Vüqara da, İlqara da rəhmət diləyirəm. Anası Leyla bibimə və atası Adil əmimə səbr, dözüm arzu edirəm!

*Əkrəm Həsənov,
dayısı oğlu
AMEA, M.Füzuli adına Əlyazmalar
İnstitutunun aparıcı elmi işçisi,
ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent*

Mən səni böyüdəndə bəxtəvər yaşayırdım,
Doğma analıq adını şərəflə daşıyırdım.
Vətənə xidmət edib, uca tutdun başını,
Cəngavər tək qorudun torpağını daşını.

Sən şəhid olan günü, atan yaman ağladı,
Pərişan gözlərinə çökdü duman, ağladı.
İki oğul dərdinə dözmək çətindi, bala,
Dərd üstə təzə dərdi düzmək çətindi, bala.

Qorxuram içimdəki dərd dil açsın, dərd dinə,
Gəlmişəm məzarına ay İlqar, gəlmişəm.
Baxıram baş daşına, mən nələr arzuladım,
Mən nələr arzuladım, nələr gəldi başıma.

Elburus Qayalı

MÜNDƏRİCAT

Şəhidlər zirvələrdən də ucadır	3
İki oğulun acısı	9
Vətəni Vətən edən oğullar	65

Sabir Hüseynov

“İki oğlun acısı”

İ M Z A

NƏŞRLƏR EVİ

Direktor: Səbuhi Aslan

Dizayner: Dönməz Abbasov

Texniki redaktor: Hüseyn Məmmədov

Yığılmağa verilmişdir: 06.02.2024

Çapa imzalanmışdır: 14.03.2024

Ofset çapı. Əla növ kağız

Kağız formatı: 64x90 1/16

Fiziki çap vərəqi:10

Tiraj: 250

Ünvan: Bakı, Mətbuat prospekti 529-cu məhəllə

Telefon: (012) 538-18-87, (050) 263-16-16

email: imza_nesrlər_evi@mail.ru